

Motion till riksdagen 2018/19:2903

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

Frihet, fred och utveckling i världen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inriktningen av utrikespolitiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tar ansvar i en orolig omvärld och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våra värderingar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värnandet av de mänskliga fri- och rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad frihet för världens kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hbtq-personers rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frihet i den digitala världen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU och framtidsutmaningarna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brexit och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vårt Europa och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en större union med välmående grannar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s röst i världen med välmående grannar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om solidaritetsförklaringen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det nordiska samarbetet och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Arktis och Barents och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Nato och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om FN och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Europarådet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om OSSE och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om globaliseringens förändringskraft och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om globala migrations- och flyktingströmmar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljö och klimat och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energi och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer osäkert närområde och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Syrien och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om terrorism och radikaliserings och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krigets lagar och folkrätten och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sönderfallande stater och ökade konflikter och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om globaliseringens kraft och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frihandel och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informationsteknologins betydelse och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om handel, mänskliga rättigheter och miljö och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad säkerhet genom internationella avtal och exportkontroll och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bredare syn på utveckling och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de globala hållbarhetsmålen och tillkännager detta för regeringen.

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bistånd i en ny tid och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inriktningen på biståndspolitiken – ett värderingsdrivet bistånd och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett starkare stöd för barn och kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biståndet som verktyg för demokratin och tillkännager detta för regeringen.

1 Inledning – Sverige tar ansvar i en orolig omvärld

Vi lever i en orolig och snabbt föränderlig omvärld och de kommande åren lär omvärldens utmaningar allt tydligare och oftare bryta sig in i den svenska vardagen.

På olika sätt och av olika skäl får exempelvis både Trumpadministrationen och brexitbeslutet svårförutsägbara konsekvenser för Sverige, inte minst säkerhetspolitiskt. Därtill utmanas EU:s existens och värdegrund både inifrån och utifrån: inifrån av anti-europeiska krafter på höger och vänsterflankerna, utifrån från öst av Kremls destabiliseringsförsök men nu också från väst, av en amerikansk administration som öppet ifrågasätter värdet av ett enat EU och ser brexitbeslutet som en modell för andra länder i Europa. Samtidigt så utmanas för tillfället även frihandeln och de principer den vilar på. Sverige är ett relativt litet och exportberoende land och det är oroande att allt fler länder signalerar en mer protektionistisk handelspolitik. Rysslands aggression och revisionism påverkar den regel- och normstyrda ordning som styr Europa. Ett allt mer auktoritärt Turkiet parad med ökade nivåer av våld, kriget och oron i Mellanöstern, kärnvapenhot i Nordkorea, terrorism med islamistiska förtecken, konflikter i flera länder i Afrika, samt stora flykting- och migrationsströmmar är andra enorma problem att hantera. I öst fortsätter Kina en politik av att söka ökat inflytande långt utanför sina gränser med olika medel.

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset och förändringarna går allt fortare. Det som en gång var separata områden är numera delar av samma helhet. Vi ska själva ha förmågan att kunna förebygga och hantera de kriser vi ställs inför men vi ska även samverka tillsammans med andra. Det kräver att vi för en aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik med en tydligare koppling till och prioritering av svenska intressen. Den ska syfta till att skydda det svenska territoriet och värna det öppna samhället byggt på grundläggande värderingar som demokrati, frihet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter. Och det sker samtidigt som vi stödjer länder och människor där dessa värden är ifrågasatta.

Utgångspunkten i de moderata idéerna om individens rätt till frihet, människans okränkbarhet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar är central. Detta är idéer som bara för några år sedan antogs vara på väg att bli allmänt vedertagna i världen, men som nu ifrågasätts av auktoritära regimer och våldsbejakande organisationer.

Vi ser allvarliga humanitära kriser till följd av konflikter i omvärlden. Antalet flyktingar, asylsökande och internflyktingar globalt överstiger 70 miljoner personer. En

kris som innebär ett enormt och utbrett mänskligt lidande. Sammantaget påverkar detta Sveriges utrikespolitik men också politiken som förs inrikes.

Vi måste slå vakt om att de gemensamma värderingar som vi värnar såsom demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi fortsätter att spridas i världen. För att möta framtidens utmaningar är därför ett starkt samarbete inom Europeiska unionen (EU) med ökat fokus på ekonomisk konkurrenskraft, en gemensam röst inom utrikespolitiken samt ett djupare transatlantiskt samarbete det viktigaste för oss.

Moderaternas politik handlar om frihet och individens rättigheter såväl i de små som i de stora sammanhangen. För oss är det självklart att svensk utrikespolitik ska vara en tydlig röst för frihet och mänskliga rättigheter runtom i världen. Vi har en lång tradition inom detta område. Vårt engagemang för frigörelsekampen i Öst- och Centraleuropa är något som vi känner särskild stolthet över. Det är ett arv som förpliktigar. Vi ska driva denna frihetsagenda vidare genom att vara en stark kraft för och stödja en demokratisk utveckling när och där den befinner sig på tillbakagång.

I allt högre grad blir våra samhällen beroende av flöden av varor, information, kapital, tjänster och människor som utgör globaliseringens kärna. Länder och människor knyts närmare varandra genom ökad handel och informations- och teknologiutbyte. Vi lever i en sammanlänkad värld med stora möjligheter men också beroenden och sårbarhet som följd. Globalisering krymper världen, ökar välståndet och skapar nya möjligheter. Detta bidrar till att stärka vår säkerhet. Vi måste trygga dessa flöden genom internationellt samarbete och en stark global infrastruktur. Men vi måste också förbereda oss för att händelser bortom Europa kommer att ha större säkerhetspolitisk återverkan i vår egen del av världen.

I takt med att globaliseringen och informationsteknologin länkar samman världens länder ökar också kravet på vårt globala engagemang. Vi ska stödja frihetslängtande människors kamp mot förtryck var än i världen de befinner sig. Det fria ordet måste värnas, såväl inom som utanför de nya medierna och vi ska stå upp mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning med mera. Vi måste också arbeta för att fler människor kan ta del av friheten genom att med kraft bekämpa fattigdom och miljöproblem i världen. Kraftigt förorenad luft, brist på rent vatten och avsaknaden av grundläggande sjukvård inskränker människors frihet och möjligheter till ett bra liv.

I dag är det allt mer uppenbart att ekonomisk utveckling och politiskt inflytande går hand i hand. När Sverige står bättre rustat för framtiden här hemma kan vi också göra större skillnad utanför våra egna gränser. Det är då vi lyfter blicken och kan agera med styrka och trovärdighet på den internationella arenan. En tydlig svensk utrikespolitik bygger alltid på att vi tar ansvar för Sveriges ekonomi, samhällsutveckling och miljö.

Den tydligaste omställningen i världen är den snabba ekonomiska och politiska maktförskjutningen från Europa och Nordamerika till Asien och då i synnerhet Kina och Indien. Asiens ökade betydelse i den globala ekonomin är en av de mest grundläggande och snabba förändringarna sedan millennieskiftet. Kina och Indien har fått ökade möjligheter till inflytande och påverkan både internationellt och regionalt. Kina bedöms bidra med ungefär en tredjedel av den globala tillväxten år 2025, långt mer än någon annan ekonomi. Alla tjänar på att välståndet ökar och att den ekonomiska utvecklingen förstärks i andra delar av världen. Det skapar fantastiska möjligheter för entreprenörskap och handel att växa.

De länder som nu tar allt större plats på den internationella arenan måste visa att de också tar ansvar för de gemensamma globala utmaningar som världen står inför. De

måste därför lägga större kraft på att främja frihet, internationell fred och säkerhet, frihandel, fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling.

2 Demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter – grunden för vår utrikespolitik

2.1 Våra värderingar

Sverige är ett öppet land med ett långtgående internationellt engagemang och ett stort beroende av vår omvärld. Vår utrikespolitik ska vara värdebaserad. Vi ska medverka till frihet, fred och försoning såväl i vår egen som i andra delar av världen. Moderaterna arbetar för att få genomslag för de värden vi tror på. Det kräver internationellt inflytande vilket bygger på kompetens, ansvarstagande, en idé- och politikutveckling i takt med omvärldens förändringar samt en effektiv och resursstark utrikesförvaltning. Politisk dialog och handel ger oftare effektivare påverkansmöjligheter än isolering och bojkotter. I många fall är det just de länder som vi har minst samsyn med som vi har störst behov av att påverka för att kunna göra verklig skillnad.

Demokratin, folkrätten och de mänskliga fri- och rättigheterna utgör hörnstenarna i vår utrikespolitik. Dessa förvaltas bäst genom kraftfulla internationella institutioner och en stark internationell rättsordning. Genom att främja dessa värden försvarar vi också Sveriges säkerhet, välbefinnande och intressen i den internationella politiken. Det uppnås genom diplomatins dagliga arbete med till exempel förhandlingar, koalitionsbyggande, konfliktlösning och konfliktförebyggande. Politiken ska främja och försvara Sveriges politiska, ekonomiska och samhälleliga intressen på den internationella arenan.

Utrikespolitiken omfattar också exportfrämjande; att hjälpa svenska företag in och fram på utländska marknader, till gagn för Sveriges ekonomi, innovationskraft och sysselsättning. Det behövs en utrikespolitik med en tydligare koppling till och prioritering av svenska intressen. Vi behöver en strategisk prioritering för med vilka länder, organisationer, företrädare och så vidare utrikesförvaltningen bör arbeta långsiktigt för att uppnå våra mål. Svensk utrikespolitik ska ha ett tydligare fokus på sådant som gynnar säkerhet, fred, demokrati och frihet i vårt närområde, Europas sammanhållning, handel och ekonomi. Vidare måste det normativa regelverk som den internationella ordningen vilat på under efterkrigstiden (och som nu utmanas) försvaras och om möjligt stärkas. Sverige ska vara solidariskt med våra politiskt allierade, och vi ska värna för den normativa, regelbaserade världsordning som med möda byggts under efterkrigstiden, och som utgör vår yttersta försvarslinje.

Vi ska fortsätta verka för ett demokratiskt, fredligt och enat Europa och fokusera på Östliga partnerskapet, Balkan och Nordafrika.

2.2 Värnandet av de mänskliga fri- och rättigheterna

Vår politik utgår från alla människors frihet och lika värde. De mänskliga rättigheterna omfattar varje person och begränsar staters makt över individen. Vi tar vår utgångspunkt i den enskilda människan, snarare än i systemen, när vi utarbetar vår politik. Därför är främjande och försvar av de mänskliga rättigheterna en kärnuppgift för oss och något som ska genomsyra all vår politik.

De mänskliga rättigheterna omfattar dels de medborgerliga och politiska rättigheterna, dels de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Tillsammans utgör de en helhet som måste respekteras för att människor ska kunna utveckla sin fulla potential. Det är i de länder där medborgerliga och politiska rättigheter respekteras, som marknadsekonomi har kunnat utvecklas och skapa tillväxt och välstånd. Vårt långsiktiga utrikespolitiska fokus måste därför ligga på att främja respekten för de medborgerliga och politiska rättigheterna, för att på så sätt skapa förutsättningar för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Det återstår fortfarande enorma utmaningar i världen när det gäller den demokratiska utvecklingen. Över två miljarder människor lever i samhällen där de grundläggande politiska och medborgerliga rättigheterna inte respekteras. Journalister fångas för att ha utövat sitt yrke och civilsamhällesorganisationer som arbetar för demokratisk utveckling förbjuds att verka och förföljs. Vi måste fortsätta stärka stödet och resurserna till försvarare av opinionsfriheten: yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten, i de länder som klassificeras som ofria.

2.3 Ökad frihet för världens kvinnor

Lagstiftning och traditioner används för att inskränka kvinnors frihet på många platser i världen. Kvinnor utsätts för tvångsäktenskap, könsstympning, trafficking och sexuella kränkningar. Kvinnor drabbas ofta särskilt hårt av krig, naturkatastrofer, låg utvecklingsnivå och fattigdom. Kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för demokrati och ekonomisk utveckling. Först när kvinnor, i samma omfattning som män, får tillgång till utbildning, förvärvsarbete och äganderätt samt kan skyddas mot övergrepp kan ett lands utveckling ta verklig fart.

Vi ska därför lägga fortsatt stor kraft på dessa områden inom såväl utvecklingsarbetet som övrigt internationellt arbete. FN-resolutionerna 1325 och 1820 om kvinnors och barns situation i väpnade konflikter är viktiga verktyg i kampen mot flera av dessa problem. Sverige har därför ett särskilt intresse av och ansvar för att resolutionerna genomförs nationellt och internationellt i all freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet och inom humanitära insatser.

2.4 Hbtq-personers rättigheter

Vår utrikes och biståndspolitik är värderingsdriven och handlar grundläggande om att ta strid för mänskliga rättigheter. I tider där länder stiftar lagar som kränker människor på grund av deras sexuella läggning är det viktigt att Sverige står upp för hbtq-personers rättigheter. Sverige är ett av världens bästa länder att leva i för hbtq-personer.

Vi är och ska vara ett föregångsland också i detta avseende. Gränslös kärlek kräver fri rörlighet. Vi vill att registrerade partnerskap och samkönade äktenskap ska erkännas i hela EU. Situationen för hbtq-personer i många av världens länder är svår. Homosexuella relationer är förbjudna i drygt 70 länder och i närmare tio av dessa kan dödsstraff utdömas. Även om läget långsamt blir bättre på många håll finns fortfarande mycket att arbeta med och där kan Sverige bidra. Genom vår utrikes- och biståndspolitik kan Sverige spela en viktig roll för att stärka mänskliga rättigheter, frihet och demokrati.

Ett exempel på hur våra värderingar i hbtq-frågor ger avtryck i politiken är hanteringen av biståndet. Under alliansregeringen anpassades biståndet till en rad länder för att ge starkare stöd och hjälp där dessa personer är särskilt utsatta. Det gäller också att öka stödet till det civila samhället och använda biståndet som påtryckningsmedel.

2.5 Frihet i den digitala världen

De senaste decenniernas tekniska utveckling, med internet och mobiltelefoni som centrala arenor för information, kommunikation och tankeutbyte, skapar förutsättningar för en frihetsrevolution. Framstegen inom dessa områden är enorma. Kapaciteten för internetanvändande i världen har mer än tredubblats på bara några år och mobilabonnemangen har mångdubblats. Dessa medier ger individen en frihet som totalitära stater och auktoritära regimer vill kväva av rädsla för att förlora sitt informationsövertag och sin makt. Vi måste därför se teknikens möjligheter som just ett verktyg för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter i utrikespolitiken. Friheten på nätet måste säkras och detta arbete ska ingå som en naturlig del i den europeiska såväl som den internationella dialogen samt inom ramen för vårt utvecklings-samarbete.

Sverige ska vara en ledande förkämpe för friheten på nätet. Vi ska följa upp MR-rådets resolution 20/8 om principen om att samma rättigheter gäller online som offline. Sverige var initiativtagare till resolutionen och vi ska fortsätta vara dess främsta försvarare och vi ska hålla fast vid de principer som bör vägleda den internationella debatten om hur rättsstatens principer ska tillämpas online. Ibland är övervakning och tillgång till data ofrånkomligt för att bekämpa brott och skydda demokratins institutioner men syftet ska vara att värna friheten, den personliga integriteten och den enskildes rättigheter, inte att undergräva dessa värden.

3 Internationellt samarbete

3.1 EU och framtidsutmaningarna

EU är Sveriges viktigaste internationella plattform. Med hjälp av det europeiska samarbetet kan vi hantera många av våra framtidsutmaningar och hitta gemensamma lösningar på problem som Sverige inte kan lösa på egen hand. Europasamarbetet är en värdegemenskap där demokrati, frihet, rättsstatens principer, respekt för de mänskliga rättigheterna och marknadsekonomin är centrala. Det håller tillbaka och står emot dem som vill slå ned frihet, demokratiska principer, mänskliga rättigheter och öppenhet såväl inom som utanför EU:s gränser. Vi vill se ett fritt, öppet och enat Europa. Europasamarbetet har genom historien säkrat frihet, fred och demokrati i medlemsländerna och fortsätter att göra det för medlemmar och för blivande medlemmar.

Många gränsöverskridande frågor kan bara lösas genom Europasamarbetet. Moderaterna har identifierat ett antal områden som vi vill att EU särskilt fokuserar på. Det handlar bland annat om fler handelsfrämjande reformer, en effektivare miljö- och klimatpolitik, krafttag mot den gränsöverskridande brottsligheten, utvecklandet av utrikes- och säkerhetspolitiken, en långsiktigt hållbar migrationspolitik och värnandet av frihet och demokrati i EU och i vår omvärld. Samtidigt är det viktigt att EU inte ges uppgifter som medlemsländerna bäst hanterar själva. Den så kallade subsidiaritets-

principen som slår fast denna balans mellan EU och dess medlemsländer utgör grunden för vår syn på Europasamarbetet. Därtill bör Sverige bara förespråka EU-gemensamt beslutsfattande i frågor där vi kan acceptera och försvara de kompromisser som alltid blir resultatet av samarbete med andra.

Konfliktlinjerna inom unionen är många: Den framtida relationen med Storbritannien, Rysslandshanteringen, den finansiella åtstrammingspolitiken, ökad federalism i förhållande till återtagen nationell beslutsrätt, migrationskrisens hantering, budgetrestriktivitet inom EU, inflytandet för icke-euroländer i beslut som fattas av euroländerna men berör hela EU, frihandel och fri rörlighet för människor inom unionen är några av alla konfliktytor. Därtill utmanas EU:s grundläggande värderingar av agerandet från några av EU:s medlemsstater.

3.2 Brexit

Storbritanniens utträde ur unionen är djupt beklagligt ur flera perspektiv. Inte minst för att Sverige förlorar en inflytelserik och i flertalet frågor nära allierad. Framförallt har Storbritanniens röst inom unionen varit central när det gäller frihandelsfrågor, en välfungerande inre marknad, inom säkerhetspolitiken och värnandet av de mellanstatliga inslagen i EU. Genom sin starka globala ställning inom till exempel finanspolitiken men även sin utmärkande förmåga inom det försvars- och säkerhetspolitiska området är Storbritanniens utträde en stor förlust för den Europeiska unionen som helhet. Brexit innebär också att en av Sveriges viktigaste handelspartner lämnar EU.

Sverige har allt att vinna på att Storbritannien knyts så nära EU som möjligt. Landet kommer även efter sitt utträde ur unionen vara en av EU:s viktigaste partners. Vi måste därför hitta nya former för vårt goda samarbete och utbyte. När kontaktytorna i Bryssel blir färre är det inte minst en bilateral angelägenhet att vidmakthålla dem. Förutsättningarna för det arbetet är till stor del beroende av den relation som EU och Storbritannien upprättar efter utträdet. Sverige behöver vara aktivt och konstruktivt bidra i förhandlingsarbetet med Storbritannien om den framtida relationen. Storbritanniens ställning utanför unionen kommer inte vara som vilket grannland som helst och den framtida relationen bör ta fasta på vilken styrkan det är för unionen att ha Storbritannien så nära som möjligt liksom det är en styrka för Storbritannien att ha Europeiska unionen i fortsatt tätt partnerskap.

När Storbritannien lämnar EU behövs nya lösningsorienterade röster för att få fram den skarpa politik som efterfrågas och behövs. På samma sätt behöver vi mer nu än tidigare värna och stå upp för de mellanstatliga inslagen i EU, och motsätta oss förhastad integration. Storbritannien har inom unionen utgjort en balanserad kraft mot de som önskar se en mer överstatligt styrd union. Som en konsekvens av britternas utträde måste Sverige tydligare stå upp för den grupp länder som varken tror att mer makt till Bryssel per automatik gynnar samarbetet eller tror att lösningen är mindre samarbete.

3.3 Vårt Europa

Det finns en uppfattning i den svenska debatten om att EU antingen behöver fördjupas eller i det närmaste avvecklas. Men snart 25 år efter omröstningen om EU-medlemskapet bör en framåtsyftande diskussion om Europasamarbetet inte främst handla om att

vara för eller emot EU. Diskussionen bör fokusera på vad Sverige vill ha det europeiska samarbetet till och hur det bäst kan bidra till att lösa genuint gemensamma och gränsöverskridande utmaningar.

EU:s viktigaste uppgift i denna tid är att slå vakt om det medlemsstaterna gemensamt har uppnått och med det som grund använda alla möjligheter och verktyg som redan finns idag för att möta de politiska utmaningarna. Samarbetet ska utgå från suveräna medlemsstater och vägledas av fördragen samt viljan att nå kompromisser. Ökade överstatliga inslag gagnar inte nödvändigtvis Europasamarbetets legitimitet, utan riskerar snarare att skada den.

För Moderaterna är det centralt att varje medlemsstat själv tar det huvudsakliga ansvaret för sin ekonomiska politik, finanspolitik och de strukturreformer som måste genomföras för att förbättra konkurrenskraften. Vi menar dock att arbetet med att förbättra den ekonomiska koordineringen inom EU måste fortsätta. Detta arbete ska präglas av öppenhet, insyn, uppföljning och möjlighet att utkräva ansvar.

När den globala konkurrensen snabbt hårdnar ser vi tydligare än på länge behovet av ökad konkurrenskraft inom EU. Svaret på den utmaningen kan aldrig vara ekonomisk nationalism och protektionism. Moderaterna menar i stället att den ekonomiska friheten i Europa måste öka. Det handlar om att erbjuda individer, familjer och företag rimliga och stabila förutsättningar att kunna studera, arbeta, sälja, konsumera, spara och investera utan onödiga hinder. Ingen annanstans i världen finns en så utvecklad integration mellan självständiga länder som inom den inre marknaden. Den är grunden för ett ekonomiskt välmående Europa och behöver stärkas, inte minst för tjänster och digitala produkter, för att höja konkurrenskraften och produktiviteten. EU behöver dessutom leda utvecklingen för en frihandelsvänlig värld, särskilt när vi nu ser att det globala handelssystemet hotas av protektionistiska krafter.

Det bör ske ett tillbakadragande eller upphävande av EU-lagstiftning när så är lämpligt. EU behöver en bättre användning av konsekvensanalyser och utvärderingar under hela lagstiftningsprocessen, på såväl EU-nivå som nationell nivå. Detta arbete bör bygga vidare på de framsteg som redan gjorts inom programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit). Efterhandsutvärderingar skulle för svensk del bidra positivt till de diskussioner som ofta återkommer i kring att EU-lagstiftning i Sverige har en tendens att implementeras för ambitiöst vilket missgynnar Sverige. Vi vill även se större insatser för att minska den totala bördan av EU:s regelverk för företag, särskilt för små och medelstora företag.

Ett alternativ till en bred fördjupning av Europasamarbetet är ett EU som utvecklas i olika hastigheter där alla medlemsstater inte ingår i samtliga överenskommelser. Det har till viss del redan skett genom bland annat Schengensamarbetet, euron och bankunionen. Sverige deltar i det förra samarbetet, men inte de två senare. När Sverige gick med i Europasamarbetet var ett tungt vägande skäl att vi redan innan medlemskapet påverkades av många av EU:s beslut och att det därför är bättre att vi är med och påverkar beslutsfattandet. Med ett EU i olika hastigheter är risken stor för att vi hamnar i en liknande situation som innan EU-medlemskapet och att vi avhänder oss möjligheten att forma beslut som påverkar oss. Moderaternas utgångspunkt är därför att det som rör EU27 ska diskuteras av EU27. Ett Europasamarbete i olika hastigheter strider mot EU:s grundtanke om sammanhållning och enighet.

Europasamarbetet ska fokusera på områden som ger ett verkligt mervärde för Europas befolkning. Vi värnar den nationella kompetensen på områden som exempelvis arbetsmarknad, familjerätt och beskattning. Den sociala pelarens 20 principer innehåller

långtgående och detaljerade ambitioner inom dessa områden. Moderaternas farhågor om att den sociala pelaren skulle skapa en grund för att driva fram EU-lagstiftning som i vissa fall inkräktar på den svenska partsmodellen har dessvärre besannats. Vi anser inte att Europa blir ”mer socialt” på grund av den sociala pelaren, utan vi menar att ett verkligt socialt Europa åstadkommer vi genom att öka det ekonomiska välbefindandet och garantera stabilitet, frihet och demokrati för Europas invånare. Det handlar om en politik som stärker konkurrenskraften och skapar förutsättningar för jobb och tillväxt och som bygger vidare på den inre marknaden.

En klimat- och miljöpolitik som gör positiv skillnad förutsätter ett gränsöverskridande arbete. Sverige står för cirka en promille av världens utsläpp – EU för mindre än tio procent. För att få bukt med klimatförändringarna är det därför avgörande att Sverige och Europa bedriver en klimatpolitik som får de stora utsläpparna att vilja följa vårt exempel. Det förutsätter att vi för en politik som visar att det går att kombinera fler jobb och ökat ekonomiskt välbefindande med minskade utsläpp.

Parisavtalet är en grundplåt för arbetet med att minska vår klimatpåverkan, men måste motsvaras av tillräckliga nationella och globala satsningar för att göra skillnad på riktigt. Klimatpolitiken ska vara vetenskapligt underbyggd och kostnadseffektiv. Resurserna är begränsade vilket innebär att politiken ska använda styrmedel som gör att vi når klimatmålen till en så låg kostnad som möjligt för samhället. För att det ska vara möjligt måste vi också sträva mot att den som släpper ut växthusgaser ska betala för den och att vi använder styrmedel som gör att priset på utsläpp oavsett sektor är enhetligt och i nivå med skadan som orsakas.

Alla medlemsstater måste respektera EU:s institutioner och inte minst EU-domstolen. Vi vill att det bör ställas tydligare krav på EU:s medlemsländer att efterleva fattade EU-beslut men också att följa grundläggande demokratiska principer och värderingar. Ekonomiska incitament, däribland EU-budgeten och specifikt sammanhållningspolitiken, bör kopplas till hur väl medlemsländerna följer fattade beslut i ökad utsträckning än idag. Ett sådant system måste utformas på ett sådant sätt att det är och upplevs som rättssäkert och förutsägbart. Att alla medlemsstater bekänner sig till grundläggande värderingar är en förutsättning för att EU ska fungera väl och med trovärdighet kunna ställa samma krav på länder i vår närhet, särskilt de länder som har ansökt om EU-medlemskap. Det är också vårt ansvar gentemot svenska medborgare att garantera att lagstiftning som vi delar med andra och har direkt påverkan i Sverige stiftas av länder som uppfyller grundläggande demokratiska principer.

Terrorism och annan gränsöverskridande och allvarlig brottslighet är ett på många sätt växande problem. Vi vill förstärka Europol och använda EU mer för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet. EU-samarbetet inom brottsbekämpning ska bygga på ömsesidigt erkännande och respekt av varandras rättssystem. Vi vill också fortsatt stärka samarbetet mellan nationella polismyndigheter, åklagare och andra brottsbekämpande myndigheter. Kontrollen vid yttre gräns måste moderniseras och skärpas.

3.4 En större union med välmående grannar

EU ska vara öppet för alla de europeiska länder som vill och förmår att leva upp till de krav som medlemskapet ställer. Skulle EU stänga dörren till dessa länder riskerar vi att få en ekonomisk nedgång och en destabiliserande utveckling i Europa. Vägen till medlemskap är ofta krävande och komplicerad. Men det är just uppfyllandet av EU:s

medlemskriterier som i grunden ger medlemskapet dess stora värde då det skapar förutsättningar för att bli en del av en gemenskap av fria samhällen och konkurrenskraftiga ekonomier. Genom det östliga partnerskapet förstärks EU:s samarbete med de sex grannländerna i Östeuropa och Kaukasus. Dessa länders möjlighet att utvecklas till vitala demokratier och marknadsekonomier är centralt för ett säkert och stabilt Europa. Partnerskapet uppmuntrar och stödjer dem i genomförandet av nödvändiga reformer i denna riktning. För att partnerskapet ska få reell genomslagskraft krävs det dock att EU klart och tydligt deklarerar att även dessa länder ska få bli medlemmar i EU om de så önskar och förmår. För oss är det östliga partnerskapet en logisk fortsättning på vårt historiskt starka stöd för EU-utvidgning och spridning av EU:s värden, standarder och arbetssätt till hela den europeiska kontinenten.

Det östliga partnerskapet har nu funnits sedan 2009. Vi har lagt grunden för en allt närmare relation med Georgien, Moldavien och Ukraina, genom att slutföra förhandlingar om associerings- och frihandelsavtal och viseringsfrihet. De kommer successivt att leda till att länderna integreras i EU:s inre marknad, vilket öppnar enorma ekonomiska möjligheter. Samtidigt som partnerskapet på vissa områden överträffat förväntningarna finns det bakslag och stora utmaningar. Vi får inte blunda för problemen med de medborgare från viseringsfria länder som arbetar illegalt i Europa och påträffas inom den organiserade brottsligheten. Det bidrar till ett skuggsamhälle och en osund konkurrens. Dessa gruppers rörelsefrihet inom EU måste hanteras och begränsas för att inte skada förtroendet för EU:s viseringspolitik i stort. I Azerbajdzjan och Vitryssland är reformerna få. Även i de tre föregångsländerna finns det fortsatta problem med skyddet av mänskliga rättigheter, korruption, alltför nära kontakter mellan ekonomi och politik. Den starka ryska reaktionen mot partnerskapet har eskalerat och satt partnerländerna – inte minst Ukraina – under hård press. Sverige behöver därför stärka ansträngningarna över hela regionen. Sverige måste genom EU stötta Ukraina mot Ryssland och bidra till att hitta en fredlig lösning på kriget i östra Ukraina som Ryssland startade 2014 genom annektering av Krim. För EU:s del är det avgörande att agera gemensamt och resolut mot Ryssland och se till att Ryssland inte knyter länderna i Östeuropa närmare sig.

Vi ska noga följa utvecklingen i Turkiet och använda alla verktyg vi har för att pressa på för att Turkiet uppfyller sina åtaganden som Europarådsmedlem och EU-kandidatland. Ett fredligt, demokratiskt, fritt och reformerat Turkiet ligger i Sveriges, Europas och regionens intresse men utvecklingen i landet går snabbt i fel riktning och det är inte aktuellt med ett turkiskt medlemskap innan stora och långvariga förändringar åstadkommit.

En framgångsrik grannskapspolitik är av avgörande betydelse för EU:s trovärdighet och effektivitet som global aktör. Den kan även spela en viktig roll för att skapa starkare politiska och ekonomiska band till de länder i EU:s närhet som inte vill eller kan bli medlemmar av EU. Men då måste den bli ett tydligare stöd för demokrati, mänskliga rättigheter och öppna ekonomier. I grunden handlar det om att EU ska stå för en värdedriven utrikespolitik för att bättre kunna verka för en demokratisk utveckling framförallt i Nordafrika och Mellanöstern. Det handlar om att inspirera och stödja länder som står vid historiska vägsål och vars val kommer att ha betydande återverkningar på Europas utveckling. Utmaningarna i denna del av världen är enorma när det kommer till behovet av ekonomiska och politiska reformer och det kommer att krävas stort tålamod och uthållighet.

3.5 EU:s röst i världen

EU är Sveriges viktigaste arena för det utrikespolitiska arbetet. Sverige ska spela en ledande roll inom EU för att utveckla och förstärka och effektivisera den gemensamma utrikespolitiken och den europeiska utrikestjänsten. EU behöver en mer aktiv utrikespolitik, som är bredare förankrad och konsekvent bedriven. EU behöver agera mer proaktivt. Sanktionspolitiken mot Ryssland har varit framgångsrik i så måtto att EU:s 28 medlemsländer uppträtt gemensamt och koordinerat trots externa påtryckningar.

EU förenas av en djup värdegemenskap och starka handelspolitiska band med USA. Den transatlantiska länken, som binder parterna samman, är en viktig kraft för demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi i den internationella politiken. Trots att den nuvarande Trumpadministrationen ej prioriterat det så är det fortsatt viktigt att EU och USA fördjupar sitt samarbete och agerar tillsammans på den internationella arenan. EU och USA bör upprätta ett gemensamt frihandelsavtal och arbeta för att reformera de internationella institutionerna. För Sverige är avtalet mycket viktigt. Sveriges utveckling och välbefinnande har under åren varit nära sammanlänkade med frihandels landvinningar. Det gäller än i dag och USA är en av våra viktigaste handelspartners. Det finns också en viktig säkerhetspolitisk dimension i frihandels- och investeringsavtalet Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP. Framtiden för TTIP är i nuläget mycket osäkert men Sverige måste fortsatt ha som mål och arbeta för att ett sådant avtal kommer på plats. Sverige ska alltid vara ledande i att EU ska vara frihandelsinriktat, skapa fler frihandelsavtal och bejaka globalisering.

Relationen mellan EU och Ryssland måste vila på respekt för internationella regler, institutioner och principer. Åtaganden inom världshandelsorganisationen WTO och Europarådet måste följas och uppmuntra till en utveckling mot ett pluralistiskt och mer demokratiskt Ryssland. EU behöver bättre använda sitt ekonomiska inflytande och bättre identifiera ryska ekonomiska intressen i Europa som syftar till att destabilisera EU:s sammanhållning. EU måste påtala de oacceptabla övergreppen mot de mänskliga rättigheterna inte minst mot hbtq-personer och den ökade repressionen mot det civila samhället.

Betydelsen av EU:s relationer med Kina har ökat markant. Kinas agerande påverkar i princip alla verksamhetsområden inom EU:s utrikespolitik. EU måste, som Kinas viktigaste exportmarknad, tydligare använda sitt ekonomiska inflytande för att påverka när det gäller mänskliga rättigheter, liberaliseringen av landets ekonomi och främjandet av en hållbar utveckling.

EU bör utveckla närmare relationer med länderna på den afrikanska kontinenten och det behövs ett förstärkt partnerskap mellan EU och Afrikanska unionen (AU). Kampen mot fattigdom, främjande av hållbar utveckling och arbetet för frihandel är prioriterade områden för detta partnerskap. EU behöver också fördjupa sitt samarbete med länder som Brasilien, Indien och Sydafrika i viktiga frågor som rör klimat, forskning och tillväxt.

EU måste också fortsätta att driva på fredsprocessen mellan Israel och Palestina baserat på en tvåstatslösning där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser med utgångspunkt i 1967 års gränser och FN:s resolution 242.

Vi vill att Europeiska utrikestjänsten ska stärkas, för att få starkare genomslag för den gemensamma utrikespolitiska rösten. EU:s medlemsländer behöver utveckla en starkare militär och civil förmåga att hantera kriser och konflikter. EU:s medlemsländer behöver därför fördjupa det försvarspolitiska samarbetet. Europeiska försvarsbyrån

(EDA) kan stödja medlemsländernas arbete med att koordinera och effektivisera arbetet på detta område.

EU:s försvarssamarbete har sedan 2016 börjat fördjupas på ett sätt som vi inte sett tidigare inom samarbetet i unionen. Nu pågår ett antal parallella processer som bland annat syftar till att stärka samarbetet när det gäller bland annat försvarsforskning, förmågor och krishantering.

Utvecklingen av EU:s försvarspolitik sker i ett skede av säkerhetspolitisk oro i Sveriges närområde där Europas länder kommer att behöva ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Rätt utformat kan detta arbete förstärka den transatlantiska länken som spelar en avgörande roll för att värna freden och säkerheten i Europa. Fokus för EU:s försvarssamarbete bör vara att öka den operativa effekten och samordningen, inte bara nya strukturer, samarbetsavtal och byråkratier.

I substans måste Sverige bli bättre på att formulera vad som är vårt nationella intresse. Att EU inte ska duplicera det Nato gör bör vara en grundprincip, men det behöver inte betyda att all överlappning är av ondo. Det är bra att kompetens att hantera vissa frågor som till exempel hybridhot, strategisk kommunikation och cybersäkerhet finns både hos Nato och EU. Sedan 2016 finns det också en gemensam deklaration mellan EU och Nato där principer för det framtida samarbetet lagts fast.

EU-samarbetet har även en central roll att spela för samordning kring frågor i skärningspunkten mellan ekonomi och säkerhet. Det kan till exempel gälla stora infrastrukturprojekt som Nord Stream 2 som har bäring på energisäkerheten, men i allra högsta grad även på Europas säkerhet i stort. Den nordliga gruppen, vilken består av länderna i Norden och Baltikum plus Storbritannien, inom EU är en viktig plattform för Sverige att agera genom. Med länderna i norra Europa delar vi gemensamma säkerhetspolitiska hot och utmaningar och tillsammans är vi en starkare kraft för att lyfta dessa hot och utmaningar inom EU. Sverige bör arbeta för ett mer samfällt agerande från den nordliga gruppens sida. Sverige bör axla ett större ansvar och driva frågor som rör säkerhet i Sveriges närområde och genom detta lyfta frågorna inom EU. Även Tyskland och Polen bör knytas närmare till länderna i den nordliga gruppen.

Samarbetet med europeiska länder som utsätts för ryska påtryckningar och aggression bör stärkas. Det kan till exempel handla om samverkan för att stärka motståndskraften mot hybridhot som när det gäller informationskrigföring och cyber- och energisäkerhet.

Den svenska staten måste också bli bättre på att stödja forskning och innovation inom försvarssektorn. Här bör vi vara aktiva för att svenska företag och försvarsmyndigheter ska kunna få del av medlen i EU:s försvarsfond. Målet är att nyutveckla och undvika dubbelarbete.

Sverige ska vara en stark röst för öppenhet och bredd. Vi har nu och i framtiden viktiga vänner och allierade utanför EU. Det finns ingen anledning att i framtiden stänga ute Storbritannien från försvars- och säkerhetssamarbetet lika litet som exempelvis Norge eller USA.

3.6 Solidaritetsförklaringen

Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra länder. Vi ska vara med och ta ansvar för säkerheten i Europa genom att stödja andra EU-länder eller nordiska länder om de utsätts för katastrofer eller olika former av angrepp. Ett sådant åtagande är det mest grundläggande uttrycket för europeisk solidaritet och därför en naturlig

vidareutveckling av Sveriges säkerhetspolitiska linje. Vi ska också ha förmåga att ta emot militär hjälp av andra länder om Sverige hotas. Riksdagens enhälliga beslut om solidaritetsförklaringen är ett uttryck för detta. Vår solidaritetsförklaring ställer också nya och högre krav på att Sverige med trovärdighet ska kunna ge och ta emot militärt stöd.

Den svenska solidaritetsförklaringen som antogs av riksdagen 2009 utgör ytterligare ett steg mot ett ökat fokus på säkerhet i samverkan med andra länder och organisationer som står för samma utmaningar som Sverige gör. Samma år trädde även Lissabonfördraget i kraft med sina solidaritetsklausuler.

Solidaritetsförklaringen framhåller att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Varken solidaritetsförklaringen eller EU:s solidaritetsklausuler ger några bindande garantier och beror också på vilken förmåga Sverige har att kunna ge och ta emot hjälp.

3.7 Det nordiska samarbetet

Sverige har och ska fortsätta arbeta för att effektivisera, stärka och modernisera det nordiska samarbetet. Målet ska vara att det nordiska samarbetet i än högre grad ska bli ett användbart politiskt instrument för de nordiska regeringarna. De baltiska länderna ska, när det är möjligt och de så önskar, inkluderas i det nordiska samarbetet. Sverige ska fortsätta verka för ett fördjupat nordiskt samarbete också på det säkerhetspolitiska området samt ytterligare stärka det bilaterala samarbetet med de nordisk-baltiska länderna samt multilateralt i EU och FN.

Sverige ska vara en ledande aktör i Östersjöregionen och prioritera frågor som rör Östersjöregionen, inklusive Tyskland och Polen. Vi ska stärka samarbetet och alliansbyggandet genom bland annat ökad och breddad diplomatisk närvaro i regionen och ska bygga på ett bredare nordisk-baltiskt (NB8) nätverk inom politik, handel och säkerhet. Storbritannien och Nederländerna bör också i vissa frågor såsom handel och säkerhet inkluderas i det nordisk-baltiska samarbetet.

Den nordiska välfärdsmodellen bygger på gemensamma värderingar om demokrati, mänskliga rättigheter, öppenhet och inkludering, tolerans, tillit och jämlikhet.

Sverige har och ska fortsätta arbeta för att effektivisera, stärka och modernisera det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet. Målet ska vara att det nordiska samarbetet i än högre grad ska bli ett användbart politiskt instrument för de nordiska regeringarna och bättre avspegla ländernas aktuella politiska prioriteringar. Sverige ska också arbeta för att synliggöra den gemensamma och omfattande verksamhet som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Det nordiska försvarspolitiska samarbetet inom Nordefco, Nordic Defence Cooperation, fördjupas allt mer och omfattar numera till exempel gemensamma övningar, samarbete i internationella insatser och materielsamarbeten. Även bilaterala samarbeten mellan Sverige och enskilda länder i Norden utökas. Alliansregeringen tog 2014 initiativ till den gemensamma handlingsplanen för försvarssamarbete med Finland. Resultatet av denna presenterades i februari 2015 och innehöll bland annat förslag på gemensam planering som inte bara gäller i fredstid.

Svårigheten i det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet är att de olika länderna också har olika säkerhetsarrangemang. Sverige och Finland är med i EU, men inte i

Nato. Danmark är med i både Nato och EU och Norge är bara medlem av Nato. De olika tillhörigheterna blir gränssättande för hur långt den nordiska integrationen kan gå på försvars- och säkerhetsområdet. Eventuellt upplevs inte det nordiska samarbetet och eventuella säkerhetsgarantier som lika angeläget i Norge och Danmark som har säkerhetsgarantier genom sina respektive Natomedlemskap. Sverige bör dock fortsatt utveckla samarbetet inom Nordefco för att uppnå ytterligare samordningsvinster. I det fortsatta nordiska försvarssamarbetet bör man även sträva efter att i ökad utsträckning inkludera de baltiska länderna.

En viktig fråga för säkerheten och stabiliteten i vårt närområde är att Sverige på olika sätt fortsätter att fördjupa samarbetet med Nato och enskilda medlemsländer i organisationen. Det är därför mycket bra att Sverige deltar i den brittiskleda snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF).

3.8 Arktis och Barents

Den arktiska regionen står inför stora utmaningar. Ismältningen riskerar att få allvarliga konsekvenser för ekosystemet och för ursprungsbefolkningarnas möjlighet att utöva sina traditionella näringar. Samtidigt ökar möjligheterna att utvinna naturresurser i området, och kortare transportvägar öppnar sig mellan Europa och Asien.

Arktiska rådet är det viktigaste organet för internationellt samarbete i arktiska frågor. Rådet erbjuder ett forum för diskussion och förhandlingar. Förväntningarna är stora på att Arktiska rådet ska bidra till att möta utmaningarna.

Klimatförändringarna ställer de boende i Arktis, Sverige och övriga världen inför en rad nya utmaningar. Samtidigt som isen drar sig tillbaka öppnar teknikutvecklingen för utvecklade transportleder genom norra ishavet och en ökad tillgång till naturresurser i Arktis. För att utvecklingen ska gynna regionen måste den hanteras ansvarsfullt och långsiktigt hållbart.

Med tanke på den tillspetsade ryska retoriken och ökade militära närvaron i vårt närområde spelar Arktiska rådet också en säkerhetspolitisk roll. Ryssland har återupptagit militära övningar i området. En bra möjlighet att påverka är Arktiska rådet. Här träffas de arktiska staterna i ett samarbetsforum för att gemensamt arbeta för en ansvarsfull utveckling av regionen.

Sverige ska ha en tydlig Arktisstrategi och vara en aktiv part i Arktiska rådet. Sverige måste bidra till att möta de stora klimatmässiga, ekonomiska och säkerhetspolitiska förändringarna i Arktisregionen på ett klokt sätt. För att kunna göra det krävs det att regeringen snarast tar fram en ny Arktisstrategi. Det är av yttersta vikt att samarbetet i Arktis fortsätter att präglas av en låg konfliktnivå och ett brett samförstånd. Det är därför viktigt att förbättra uppföljningen av medlemsländernas implementering av Arktiska rådets rekommendationer. Oavsett vilken utmaning vi talar om måste regeringen arbeta för att säkerställa att Arktis förblir ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde.

Barentssamarbetet är ett strategiskt samarbete som ska användas för att driva utvecklingen i Barentsregionen inom ett antal områden med fokus på miljö, transport, turism och urfolk.

I en orolig tid i vårt närområde är det extra viktigt att strategiskt utnyttja samarbetet. Barentsrådet är liksom Arktiska rådet en viktig arena för samtal och samarbete med Ryssland om gemensamma frågor. Det som är unikt med Barentssamarbetet är också att 13 regioner samarbetar varav fem ryska regioner. Barentsregionens och Arktis strate-

giska betydelse växer, både som källa till viktiga råvaror och knutpunkt för transporter. För att garantera säkerheten i en sådan miljö krävs intensivt internationellt samarbete. Sverige ska därför arbeta för synergier såväl mellan Barentsrådet och Arktiska rådet som med Nordliga dimensionen och andra organisationer samt vara pådrivande i transportsamarbetet inom ramen för Barents transportstrategi.

Samarbetet i regionen bidrar till vattenrening, till minskade kemikalieutsläpp och till att möta klimatutmaningarna i de känsliga ekosystemen i norr. Där ska Sverige fortsätta ställa höga krav och bidra till bindande överenskommelser. Sverige ska använda samarbetet som plattform för klimatarbetet och arbeta för att eliminera "Barents Environmental Hotspots".

Barentsregionen har unika tillgångar på strategiskt viktiga råvaror. De lägger grunden för fortsatt tillväxt i regionen. Barentsregionen är redan världsledande i att ta till vara sina resurser på ett effektivt och miljömässigt hållbart sätt. För att förverkliga regionens potential krävs fungerande transportlösningar som förenar Barentsregionen med världsmarknaderna. Här ska Sverige vara pådrivande.

Räddningssamarbetet är framgångsrikt och har potential att verkligen göra skillnad både för säkerheten i stort och för enskilda personer. Viktigt att det multilaterala avtal som finns fortsätter och förstärks.

3.9 Nato

Förutsättningarna för ett svenskt Natomedlemskap har aldrig varit bättre än vad de är idag. Alla allianspartier är nu för ett svenskt Natomedlemskap och vi har också sett en rörelse i opinionen mot en mer Natovänlig attityd. Sverige har också under ett antal år och regeringar fördjupat samarbetet med Nato på flera plan. Nato är den viktigaste garanten för säkerhet och stabilitet i Europa och har varit så sedan försvarsalliansens bildande 1949. Grunden för Nato är det kollektiva försvaret och de solidariska försvarsgarantierna som vilar på FN-stadgans artikel 51 om varje lands rätt till enskilt eller kollektivt självförsvar vid ett väpnat angrepp från ett annat land. Nato har en demokratisk värdegrund och majoriteten av medlemmarna är sådana som vi benämner likasinnade och redan har samarbeten med eller vill fördjupa samarbeten med.

Efter kalla krigets slut skiftades mycket av Natos fokus mer mot internationella insatser som den i Afghanistan. Natos förmåga att genomföra effektiva fredsfrämjande insatser är fortfarande en viktig del i organisationens verksamhet, men tyngdpunkten har sedan Rysslands aggression mot Ukraina 2014 åter flyttats tillbaka mot det kollektiva försvaret.

Nato har från och med 2014 vidtagit åtgärder för att stärka försvarsalliansens östra flank genom att placera ut trupp och materiel samt inrätta nya högkvarter i länderna i östra Europa. Det visar att Nato kan leva upp till sina åtaganden gentemot sina medlemmar och fortsatt kan leverera säkerhet i ett Europa som blivit mer osäkert de senaste åren.

Moderaterna anser att Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato för att stärka Sveriges säkerhet och för att genom medlemskapet kunna bidra till övriga medlemsländers, och särskilt våra grannländers, säkerhet. Genom ett medlemskap i Nato så blir vi en del av det kollektiva försvaret, med dess solidariska försvarsgarantier som delas med 29 andra medlemsländer. Säkerhetsgarantin från USA, genom Nato, kan inte underskattas. Likaså möjliggörs nära samarbete, samordning och arbetsfördelning bland alla de nordiska länderna.

Sverige skulle som medlem också kunna ha en gemensam försvarsplanering för snabbt och samfällt agerande vid en eventuell kris samt få sitta med vid bordet och ha inflytande när viktiga beslut som påverkar Sveriges säkerhet tas.

Moderaterna vill att Sverige ska delta i internationella samarbeten som Nato, men även inom de inom EU, FN och Norden. Nej till Nato är en isolationistisk hållning. Nato är i grunden en värdegemenskap som baseras på centrala västliga värderingar som demokrati, rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter.

Det är samtidigt viktigt att ha en nykter syn på samarbetet inom Nato och de utmaningar som organisationen står inför när det gäller till exempel situationen i Turkiet och de olika uppfattningar som finns mellan olika Natoländer om var försvarsalliansen ska lägga sitt främsta fokus.

Att söka medlemskap i Nato innebär att Sverige måste göra ett gediget förarbete. Det handlar om att skapa ett brett folkligt och parlamentariskt stöd, skapa stöd för ett svenskt medlemskap hos dagens medlemsstater och se till att det militära och juridiska ramverket ska finnas på plats. Att få dessa förberedelser på plats kommer att vara en viktig del i att skapa trovärdighet i vår ambition att söka medlemskap.

Ett beslut om ett svenskt Natomedlemskap ska även tas i nära dialog och gärna tillsammans med Finland. Men ytterst är detta självständiga beslut som respektive land äger.

Under tiden Sverige arbetar för ett medlemskap ska vi fördjupa existerande samarbeten med Natoländerna på så många områden som möjligt för att skapa förutsättningar för att ge och ta emot civil och militär hjälp i händelse av kris och konflikt i enlighet med den svenska solidaritetsförklaringen.

Att kategoriskt stänga dörren till Nato som den rödgröna regeringen har gjort minskar det svenska handlingsutrymmet. Istället bör Sverige likt Finland ha en Natooption inskriven i regeringsförklaringen. I den finska skrivningen så står att Finland bevarar möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato.

Slutligen så anser Moderaterna att det bör tillsättas en ny utredning som ser över Sveriges internationella försvarssamarbeten, inklusive Nato. Sedan Krister Bringéus utredning presenterades år 2016 så har det hänt ett flertal saker som påverkar den internationella säkerhetspolitiska miljön. Det handlar till exempel om ett djupare försvarssamarbete inom EU, en ny administration i Washington och ett nära förestående brexit.

Utredningen bör utifrån det nya säkerhetspolitiska läget ta fram en rapport som analyserar och redogör för innebörden av olika former av samarbeten respektive medlemskap med länder och i organisationer, samt dessas för- och nackdelar inom det försvars- och säkerhetspolitiska området, i dag och i framtiden.

Utredningen bör också lägga särskild tonvikt på en analys av samarbetet inom Nato och redovisa hur Sverige skulle kunna bli medlem av Nato och vilka konsekvenser ett eventuellt svenskt Nato skulle få när det gäller ekonomiska åtaganden, andra säkerhetspolitiska samarbeten samt för Sveriges säkerhetspolitiska situation och läget i Sveriges närområde.

3.10 FN

Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd har det högsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Genom sin världsomspännande medlemskrets har FN unika förutsättningar att samla världens länder till hållbara lösningar på många av vår

tids globala utmaningar. Den normbildning som utvecklats inom FN är grundläggande för det internationella systemet.

Det finns tydliga brister i uppbyggnaden av FN:s råd för mänskliga rättigheter, vilket föranleder ett behov av demokratikrav för medlemskap. Det är i längden inte hållbart att ett råd som ska granska medlemsländernas efterlevnad av de mänskliga rättigheterna delvis består av länder som själva konsekvent bryter mot dessa.

Ytterst avgörs FN:s möjligheter och begränsningar av medlemsländerna. Alltför ofta hämmas FN-systemet av politiska motsättningar. Säkerhetsrådets sammansättning måste reformeras och bättre spegla världen av i dag. Sverige bör också verka för att reformera FN:s fackorgan. Framåt behöver Sverige ta fram en uppdaterat skärpt politik för en förnyelse och modernisering av FN.

Vi behöver ett starkare FN som värnar om principen om skyldigheten att skydda. I yttersta fall kan detta även innefatta militära insatser. Civilbefolkningen är idag mer utsatt än någonsin i många konflikter. Därför behöver möjligheten till humanitär intervention utvecklas. Problemet är dock att vetomöjligheten i FN:s säkerhetsråd ofta i praktiken kan blockera ett nödvändigt ingripande. Ett exempel är när Syrien tillsammans med Ryssland och Kina hindrade ett fördömande av våldet i Syrien i FN:s säkerhetsråd. FN får inte heller ingripa i ett lands inre angelägenheter, såvida inte säkerhetsrådet beslutar att vidta åtgärder för att trygga freden och den internationella säkerheten. Den bristande kapaciteten inom FN-systemet att skydda befolkningen vid inomstatliga konflikter har synliggjorts då några av våra blodigaste konflikter i modern tid har utspelats trots FN:s närvaro på plats.

FN behöver ett tydligt fortsatt starkt mandat för att driva fattigdomsbekämpning. 2015 antogs FN:s Globala mål för hållbar utveckling som gäller alla länder som skrivit under. Bland svenska prioriteringar för hållbar utveckling ska fattigdomsbekämpning, demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och kvinnors egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, samt klimathänsyn och mänskliga rättigheter genomsyra arbetet med målen.

Sverige är en av FN:s största biståndsgivare samtidigt som dagens FN-organ inte sällan är tungrodda, politiserade och ineffektiva. Vi bör därför i större utsträckning kravställa dagens generösa svenska kärnstöd till olika fackorgan inom FN till en tydligare reformagenda med fokus på kostnadseffektivitet och resultat.

Sverige tog för snart två år sedan för första gången på 20 år en plats i säkerhetsrådet. Vi lever i en allt mer orolig omvärld och står inför stora utmaningar där FN är en central aktör för att hitta gemensamma och långsiktiga lösningar. Sverige var ordförande två omgångar under sin 24-månadersperiod.

Sveriges agenda i och prioriteringar i säkerhetsrådet skulle fokusera på konfliktlösning, mänskliga rättigheter och resolution 1325. Parallellt med det skulle Sverige också fokusera på nödvändiga reformer av FN-systemet, att få bukt med byråkrati, korruption och ineffektivitet. Det var för oss moderater mycket viktigt att regeringen skulle ställa krav och driva frågan om ett reformerat FN. Utan det kommer inte FN kunna sköta sitt grundläggande uppdrag. Tyvärr kan vi se att det inte har gjorts i den utsträckning som behövdes. Regeringen vågade heller inte ta tydlig ställning mot säkerhetsrådets medlemmar i frågor om kränkningar av mänskliga rättigheter.

Efter att Sverige avslutat sin plats i säkerhetsrådet behövs en grundlig genomgång och utredning om vad platsen kostar, vad man åstadkommit och inte. Platsen har kostat mycket i både pengar och humankapital och tagit upp en stor del av utrikesförvaltningens tid, därför behövs en redovisning av resultatet. Vi hoppas att

Sverige ska ta en roll i säkerhetsrådet igen i framtiden och då behövs dokumenterad erfarenhet. En sådan redovisning/ utredning kan också vara till hjälp för andra nordiska länder och EU-medlemmar som söker en plats i rådet.

3.11 Europarådet

Europarådet skapades efter det andra världskrigets fasor med syftet att värna de grundläggande mänskliga rättigheterna och utgöra en garant för att stater inte utvecklar lagstiftning som kränker eller inskränker sina medborgares rättigheter enligt Europakonventionen. Sverige var en av de första stater som undertecknade konventionen 1949 och vårt land är därmed att anse som en av grundarstaterna till Europarådet. Detta förpliktar.

Europarådet har genom decennierna verkat som partner till flera stater som önskat tillträde som medlemsstater i EU genom att aktivt biträda dessa i arbetet med att uppfylla kriterierna för medlemskap i Europarådet. Det är i dag i praktiken omöjligt för ett kandidatland att bli medlem i EU utan att samtidigt ha status som fullvärdig medlem av Europarådet. De processer som leder till att ett land blir medlem i Europarådet innebär att uppställda krav på demokrati, rättssäkerhet, skydd för etniska, religiösa och sexuella minoriteter utvärderas och säkerställs.

Europarådets historia av att vara en garant och ett skydd för de mänskliga rättigheterna innebär också ett betydande ansvar för att tillse att institutionen även i framtiden skall kunna förbli detta. En grundläggande förutsättning är dock att medlemsstaterna själva inte genom sitt agerande undergräver trovärdigheten hos organisationen.

Sedan några år tillbaka har debatten emellertid tyvärr alltmer kommit att handla om bristen på flera medlemsländers värnande av grundprinciperna demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Vissa länder har i både ord och handling visat att de inte delar de grundläggande värderingar som Europarådet står för. Denna utveckling måste brytas genom ett konsekvent agerande för att upprätthålla principerna i konventionen och deras praktiska tillämpning.

För närvarande finns det frågetecken för hur länder som Azerbajdzjan, Ryssland, Turkiet, Ungern, Ukraina och Polen med flera uppfyller sina åtaganden. Moderaterna anser att det är befogat att framföra invändningar mot hur samtliga genom politiska beslut, lagstiftning, rättssystem samt sin brist på inomstatliga oberoende granskningsmekanismer tillhandahåller skydd för sina medborgare vad gäller politisk opposition. Det är för oss självklart att de medlemsstater i Europarådet vars agerande gentemot sina eller andra staters medborgare står i strid med statens konventionsåtagande måste möta konsekvent kritik för detta. Det åvilar regeringen genom Sveriges representation i ministerrådet att tillse att Sverige inte passivt accepterar att Europarådets roll undermineras eller att dess möjligheter att utöva tillsyn över medlemsstaters, observatörsstaters, kandidatländer eller partnerskapsstaters åtaganden gentemot Europakonventionen till skydd för de mänskliga rättigheterna förhindras eller försvåras. Europarådet får inte tveka när det gäller frågan om att fullt ut sanktionera den som bryter mot konventionen. Det behövs därför en aktiv politik på detta område och den fordrar Sveriges medverkan.

Europarådet måste vidare ta ett ansvar för de så kallade partnerskap för demokrati som ingås med länder som önskar en närmare förbindelse med Europarådet men som ännu inte är i en sådan position att de kan anses vara berättigade till varken observatörs-

status eller status som kandidatland. Vi är förespråkare av ett samarbete med stater som uppriktigt önskar dra nytta av Europarådets kompetens för att vidareutveckla sina demokratiska institutioner, stärka rättssäkerhet och minska korruption. Däremot måste Europarådet reagera när dess partners inte lever upp till de förutsättningar som är fastslagna i partnerskapsavtal eller söker kringgå dessa.

Integriteten i såväl den parlamentariska församlingen som i Europarådet som institution måste stärkas och det förutsätter också att Europarådet överväger vilka problem som finns i relationen till medlemsstater där korruptionsgraden är väsentligen högre. Detta inkluderar också frågeställningar om framtida medlemskap och behovet av kontrollmekanismer.

Europarådets strukturer bör bli föremål för kontinuerlig översyn. Flera av de mekanismer som idag har existerat i mer än ett halvsekel sedan organisationens tillkomst har ett reformbehov och det är nödvändigt för Sverige att engagera sig i de diskussioner som pågår om hur Europarådet i sitt ministerråd, i sin parlamentariska församling och i sin rättsutövning genom Europadomstolen skall kunna förbli en primär institution för att garantera skyddet för de mänskliga rättigheterna. Regeringen har ett ansvar för att i ministerrådet aktivt driva en reformagenda och verka för förbättringar.

3.12 OSSE

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) omfattar 57 deltagande stater och är därmed världens största säkerhetsorganisation. Det är det enda säkerhetspolitiska samarbetsorgan där alla europeiska stater, liksom USA, Kanada, Ryssland och de centralasiatiska staterna, deltar på lika villkor. Med en stats deltagande i OSSE följer ett åtagande att respektera och efterleva mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. OSSE är i dag en organisation med fokus på konfliktförebyggande, krishantering och demokratiutveckling. En grundläggande princip för OSSE:s verksamhet är att varaktig säkerhet förutsätter demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och en fungerande rättsstat. OSSE har en så kallad uppförandekod som är politiskt bindande för deltagande stater och som går ut på att en stats säkerhetsapparat – till exempel polisen och det militära försvaret – ska stå under effektiv demokratisk kontroll och integreras i det civila samhället. Det är en viktig princip att hålla fast vid och som kontinuerligt ska följas upp och utvärderas.

I dagens oroliga värld fyller OSSE en viktig funktion genom sitt helhetsperspektiv. OSSE har idag flera tusen medarbetare utplacerade i länder och regioner som präglas av konflikt och krigshot eller befinner sig i ett återuppbyggnadsskede efter en konflikt. Exempel på fältverksamhet är i Ukraina där OSSE verkar för att den ryska aggressionen gentemot Ukraina skall upphöra genom observatörer. Andra angelägna uppgifter är OSSE:s mission för att stärka kvinnliga politiker och erbjuda utbildning med inriktning mot konfliktlösning för unga personer i framför allt de centralasiatiska länderna.

Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa Parlamentariska Församling (OSSE PA) arbetar aktivt inom de områden där OSSE är verksam i syfte att stödja de nationella parlamenten inom de dimensioner som OSSE är verksam inom. En av OSSE PA:s viktigaste uppgifter är dess arbete med att stärka demokrati och demokratiutveckling.

Vi anser att det säkerhetspolitiska arbetet i dess breda perspektiv och genom internationellt samarbete med fokus på dialog, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter utgör en viktig del i målet med att uppnå varaktig fred. Som alltid måste en

organisationens verksamhet kritiskt granskas ur såväl ett ekonomiskt som innehållsmässigt perspektiv. OSSE:s medlemsländer måste följa de grundläggande åtaganden de har åtagit sig att följa genom sitt medlemskap. Det är regeringens uppgift att inta detta förhållningssätt.

OSSE, inklusive OSSE PA och Odihr, bör kontinuerligt utvärderas. Inom de tre organisationerna pågår ett förändringsarbete för att verksamheten skall omfatta dagens utmaningar. Sverige måste aktivt engagera sig i syfte att organisationernas verksamhet skall fullfölja sina åtaganden utan att tappa fokus.

3.13 Internationella insatser

Sveriges internationella insatser är ett viktigt bidrag för att stärka arbetet för fred och säkerhet på oroliga platser runt om i världen. Genom att delta i internationella insatser stärker vi Sveriges säkerhet och vårt säkerhetspolitiska inflytande. Sedan 1950-talet har sammanlagt över 100 000 svenskar deltagit i insatser i utlandsstyrkan. Veteranerna har gjort betydande insatser på platser som Kongo, Cypern, Bosnien och Afghanistan. Nordic Battlegroup (NBG), det nordiska bidraget till EU:s stridsgruppskoncept, som Sverige har deltagit i vid tre tillfällen, är en annan aspekt av Sveriges internationella engagemang. Stridsgrupperna som står i beredskap halvårsvis har varit betydelsefulla för att utveckla den svenska försvarsmaktens förmåga att ge och ta emot militär hjälp genom större samövningar.

Svenska militära internationella insatser kommer fortsatt att vara betydelsefulla. Det är viktigt att Sverige och andra länder även fortsatt har ett starkt internationellt militärt engagemang för fred, säkerhet och stabilitet. Vi måste också ha en helhetssyn på insatserna där nödvändiga frågor om vad vi vill uppnå och hur vi ser på långsiktigheten i insatserna måste ställas.

Sverige står inför ett antal utmaningar i de internationella insatserna. Det handlar om var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser, men även om hur vi blir bättre på samverkan mellan civila och militära delar för att skapa långsiktighet och hållbarhet.

För närvarande så är Sveriges största insats i Mali där vi bidrar till den FN-ledda operationen MINUSMA med ca 250 personer. MINUSMA syftar till att skapa säkerhet, stabilitet och långsiktig utveckling i en region som drabbats hårt av våld och terror. Sverige bidrar med ett förband med hög kompetens vilket höjer kvaliteten i hela insatsen.

Den svenska insatsen i Mali har, jämte de i Afghanistan och Kosovo, varit en av de största och svåraste som det svenska försvaret genomfört. Därför måste en grundlig utvärdering av insatsen genomföras. Inte minst viktig är diskussionen om var och i vilket sammanhang svenska insatser gör mest nytta.

Mali har dessutom varit den första större FN-ledda insatsen Sverige deltagit i på länge. Erfarenheterna från Mali visar på att FN-systemets förmåga att hantera fredsfrämjande insatser brister på flera punkter. Sverige bör i framtiden noga överväga i vilken kontext vi kan göra störst nytta med vårt deltagande.

Försvarsmakten har indikerat att allt för omfattande och komplexa internationella insatser har en negativ inverkan på försvarets möjligheter att bygga nationell förmåga, särskilt när insatsen pågår en längre tid. Insatsen i Mali är ett sådant exempel där Sverige skickar kvalificerade förband som skulle behövas hemma för utbildning och övning. Sverige bör därför avveckla MINUSMA-insatsen efter 2019. Försvarsmakten

har också indikerat att man helst ser att prioriteringsordningen för svenskt deltagande i internationella insatser bör vara under ledning av främst Nato, sedan EU och sist FN.

Den så kallade Cruzrapporten om säkerhet i internationella insatser lyfter ett antal åtgärder för att förbättra säkerhet och funktionalitet i Förenta nationernas insatser. Där pekas bland annat på att många av de styrkor som sätts in i insats ofta är undermåligt utbildade och därför har dåliga förutsättningar att lösa sina uppgifter på plats.

Här skulle Sverige kunna göra stor skillnad genom att bistå med utbildningsinsatser till andra länder med sämre förutsättningar. Den uppgiften skulle också kunna lösas av förband som det inte är lika kritisk tillgång på i Sverige.

I den närmsta framtiden bör fokus istället ligga mer på insatser i Sveriges närområde. Ett alternativ som nämnts är en fredsfrämjande insats i Ukraina. Vi ställer oss även positiva till svenskt deltagande i en framtida fredsfrämjande insats i Ukraina så länge det inte sker över huvudet på regeringen i Kiev utan i aktivt deltagande med det land som nu utsätts för rysk aggression.

Sverige bör också överväga att samarbeta närmre med Estland, Lettland och Litauen, och deras samarbetspartners, i deras respektive länder. Långsiktiga samarbeten kan mycket väl tillföra internationell erfarenhet och interoperabilitet samtidigt som det ger direkta fördelar för säkerheten i vårt närområde.

Det krävs ett helhetsgrepp kring frågan om svenska internationella insatser. Det handlar både om hur vi kan göra störst nytta med de resurser Sverige besitter, men även om hur internationella insatser på gott och ont påverkar det svenska försvaret och dess förmåga samt hur Sveriges nationella intressen kan gynnas av deltagande i en insats. Därför bör det göras en bred analys av frågan.

Insatsen i Afghanistan visade på vikten av att ha både säkerhetskäpande militär närvaro och långsiktigt utvecklingsbistånd. Utan säkerhet – ingen utveckling, utan utveckling – ingen långsiktig säkerhet.

4 4. Vår tids säkerhetspolitiska utmaningar

4.1 Globaliseringens förändringskraft

Europa utgör ett unikt område av fred, frihet, säkerhet och välbefinnande i världen. Grunden för denna utveckling har lagts genom samarbete och integration inom ramen för EU, Nato, OSSE och Europarådet. Dessa organisationer utgör alltså pelarna i den europeiska säkerhetsstrukturen. Trots det har vi i närtid upplevt krig inom och mellan länder i Europa och nya risker och hot utvecklas i takt med att tekniken och omvärlden förändras. I allt högre grad blir våra samhällen beroende av flödena av varor, information, kapital, tjänster och människor som utgör globaliseringens kärna. Vi lever i en sammanlänkad värld med stora möjligheter men också beroenden och sårbarhet som följd. Det medför nya och genomgripande konsekvenser för vår säkerhet. Vi måste trygga dessa flöden genom internationellt samarbete och en stark global infrastruktur. Men vi måste också vara förberedda på och kunna hantera att händelser bortom Europa har större säkerhetspolitisk återverkan i vår egen del av världen i takt med att världen krymper.

4.2 Globala migrations- och flyktingströmmar

Krig, konflikter och oro i världen består. FN:s flyktingorgan uppskattar att uppemot 70 miljoner människor är på flykt i världen år 2018, vilket är en ökning för femte året på raken. Många av de flyktingkatastrofer som härjat i olika delar av Mellanöstern och Afrika har resulterat i permanenta flyktingläger. I Mellanöstern ökar de regionala motsättningarna och konflikterna, med ett enormt humanitärt lidande som följd. Situationen i Syrien är fortsatt mycket svår och Jemen beskrivs av många som helvetet på jorden och läget i Libyen blir allt svårare.

Människor fortsätter att dö på Medelhavet och under andra flyktingrutter. Detta är oacceptabelt och måste få ett slut. Sverige måste ta ansvar för migrationspolitiken. Vi ska arbeta för en så bra EU-gemensam politik och vara konstruktiva i förhandlingar. Vi ska dock inte förlita oss på EU-lösningar, utan ha en egen utformad politik. Historien visar på stora svårigheter på migrationsområdet på EU-nivå. Vi vill att EU:s budget används som ett verktyg för att få länder att efterleva besluten och ta ett större ansvar. Sverige ska också arbeta för ett större samarbete i migrationspolitiken i Norden.

Att bejaka öppenhet mot omvärlden är inte detsamma som oreglerad invandring. Varje land måste ha kontroll över vilka människor som lever i landet. Sverige har tagit och tar ett stort ansvar för människor som flyr från sina hemländer. De senaste åren har vi tagit emot över 300 000 asylsökande. Vi har i många år varit det EU-land, eller hört till till den grupp av EU-länder, som haft högst flyktingmottagande i EU i förhållande till folkmängd.

Asylsystemet som det är utformat i dag drivs i delar av illegala verksamheter, såsom en utbredd och i många fall hänsynslös människosmuggling. Straffen för människosmuggling måste skärpas och de brottsbekämpande insatserna mot människosmuggling måste intensifieras. Den svenska regeringen bör driva frågan om skärpta straff på EU-nivå.

Sverige bör långsiktigt på EU-nivå driva på för ett nytt kvotbaserat flyktingsystem, som ersätter dagens EU-gemensamma asylsystem. EU:s asylprövning ska i ett sådant nytt system ske utanför eller vid EU:s gränser. En viktig del i ett sådant nytt system är ett förstärkt yttre gränsskydd i EU. Målet ska vara att förhindra att människor dör på Medelhavet, att stoppa människosmuggling och att EU:s länder ska få bättre kontroll på vilka människor som befinner sig i respektive land. En annan viktig del är också ett utökat samarbete med länder utanför EU. Bistånd, visumavtal och handel från EU:s sida ska kunna sättas i relation till hur väl samarbetet fungerar.

De globala miljöutmaningarna och klimatförändringarna utgör ett av de allvarligaste hoten mot människors säkerhet och levnadsvillkor runt om i världen. Redan i dag bottenar en stor andel av världens konflikter i miljörelaterade faktorer och den snabba befolkningstillväxten i kombination med klimatförändringar riskerar att leda till ytterligare spänningar med nya konflikter och ökade flyktingströmmar som följd.

Moderaterna vill också understryka att de mycket stora utmaningar som Sverige och EU står inför under de kommande åren avseende migrationsströmmar orsakade av exempelvis väpnade konflikter, etnisk och social oro, befolkningstillväxt och olika typer av klimatproblem gör det nödvändigt att ständigt utveckla nya metoder för att göra oss mindre sårbara inför migrationsrörelser som riskerar att skapa politisk oro och orsaka spänningar i såväl det europeiska samarbetet som i EU:s relation med sitt närområde och partners. Vi vill uppmana regeringen att intensifiera arbetet på detta område och att sträva efter holistiska ansatser såväl inom EU som bilateralt för att förebygga och lösa potentiella och existerade problem.

4.3 Miljö och klimat

De globala miljöutmaningarna och klimatförändringarna påverkar oss alla och utgör ett av de allvarligaste hoten mot människors säkerhet och levnadsvillkor runt om i världen. Miljö och klimat är satt under hårt tryck på grund av föroreningar, överutnyttjande och exploatering. Därmed riskeras människors livsbetingelser som tillgången till mat, ren luft och dricksvatten. Ett förändrat klimat innebär bland annat att översvämningar, värmeböljor, torka och orkaner kommer att bli vanligare. Därtill väntas stigande vattennivåer och ökenutbredning. Detta kan i sin tur äventyra livsmedelsförsörjning, ekonomisk utveckling och i förlängningen medföra allvarliga säkerhetsrisker. Redan i dag bottnar en stor andel av världens konflikter i miljörelaterade faktorer och den snabba befolkningstillväxten i kombination med klimatförändringar riskerar att leda till ytterligare spänningar med nya konflikter och ökade flyktingströmmar som följd.

Vi ska utgå från principer som pris på utsläpp, handel, stark äganderätt, forskning, teknik och fungerande marknadsekonomi för att komma tillrätta med klimat- och miljöutmaningarna.

Klimatförändringens påfrestningar drabbar redan fattiga länder med bristande kapacitet att anpassa samhället efter klimatförändringens effekter särskilt hårt. Därför måste en mer hållbar global utveckling påskyndas och användandet av fossila bränslen på sikt upphöra.

EU:s medlemsländer har idag ett alldeles för stort beroende av fossila bränslen, vilket utgör cirka två tredjedelar av deras energianvändning. Energibehovet inom EU bedöms öka kraftigt under de närmaste två till tre decennierna. Detta riskerar skada miljön samt skapa ett ohälsosamt beroendeförhållande till ett antal leverantörländer som begränsar EU:s utrikespolitiska handlingsfrihet. Att utveckla en gemensam energimarknad med minskad användning av fossila bränslen är därför centralt för både EU:s utrikes- och miljöpolitik.

En majoritet av världens länder lyckades enas om ett globalt klimatavtal i Paris 2015. Det är ett historiskt klimatavtal där länderna har förbundit sig att hålla den globala medeltemperaturökningen väl under två grader, och göra ansträngningar för att medeltemperaturen inte ska öka mer än 1,5 grader. Dock finns mycket kvar att önska av avtalet. De nationella klimatplanerna som länderna lämnade in inför mötet i Paris, där de redogör för vilka åtgärder de är beredda att genomföra, är långt ifrån tillräckligt ambitiösa för att nå det gemensamma målet. Ett stort orosmoln här är att Trump uttalat att USA ska lämna avtalet. I kommande förhandlingar gäller det därför att sätta press på länderna att agera och uppdatera sina planer för att göra dem realistiska och förenliga med det gemensamma målet.

Samtidigt krävs ett fördjupat internationellt samarbete kring utmaningen att anpassa oss till klimatförändringarnas konsekvenser i FN och i andra internationella organisationer däribland EU. Här kan ett svenskt klimatanpassat biståndsarbete också spela en viktig roll och att använda kostnadseffektiva klimatåtgärder i andra länder.

Koncentrationen av växthusgaser i atmosfären stiger i en allt snabbare takt, vilket leder till klimatförändringar med potentiellt mycket allvarliga konsekvenser. Därför är det angeläget att världens länder tillsammans anstränger sig för att begränsa utsläppen och temperaturökningen till en så låg nivå som möjligt för att därmed undvika de mest allvarliga konsekvenserna.

Effekterna av klimatförändringarna är väldigt varierade. Ofta slår klimatförändringarna särskilt hårt mot fattiga länder som inte har särskilt stor skuld till klimatförändring-

arna. Därför bör vi öka andelen av biståndet som går till klimatbistånd både multilateralt och som en större del av våra bilaterala strategier.

När jordens medeltemperatur stiger, nederbörden förändras, glaciärer smälter och havsnivåer höjs påverkas våra ekosystem i grunden och således våra livsbetingelser. Konkret innebär detta bland annat förändrade förutsättningar för livsmedelsproduktion och tillgång till färskvatten. Utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv är det viktigt med tydliga klimatscenarier som kan ge en bild av hur klimatförändringarna kommer att påverka olika regioner. Det är en förutsättning för att tidigt kunna göra anpassningsåtgärder.

Användningen av fossil energi bär globalt inte sina egna kostnader. Vi måste hålla principen om att förorenaren ska betala (Polluter Pays Principle, PPP) som självklar och verka för att fler länder sätter pris på utsläpp genom exempelvis koldioxidskatt eller utsläppshandelsystem. I den bästa av världar skulle det finnas ett enhetligt globalt pris på utsläpp. Dit är vägen oerhört lång, men som steg på vägen bör Sverige verka för att olika handelssystem länkas samman. Att sätta pris på utsläpp är inte bara principiellt riktigt utan också det effektivaste sättet att sänka utsläppen och driva på teknikutveckling.

Sambandet mellan klimatförändringar och konflikter är starkt. Klimatförändringar riskerar att leda till allvarliga bristsituationer. Det riskerar i sin tur att leda till konflikter och stora migrationsströmmar. Konflikter orsakas dock sällan av en enskild händelse eller faktor utan i regel av en rad faktorer som samspelar. Klimatförändringar väntas särskilt ha en förstärkande effekt genom att påverka andra väl kända konflikt drivande faktorer såsom fattigdom.

För miljön och klimatet behövs mer politik byggd på liberala principer. Vi behöver globalt bättre fungerade marknader, pris på utsläpp, en starkare äganderätt, mer handel, och vi behöver bekämpa fattigdom och bidra till att skapa robusta samhällen. Exempel på verktyg för att bidra till detta är att agera som ett föregångsland, forskning, internationellt samarbete och bistånd. Vi behöver också omfamna modern teknik.

Livsmedelsbehovet kommer sannolikt att fördubblas inom fyrtio år, och utmaningen att producera mat på ett hållbart sätt och ha tillgång till drickbart vatten är redan betydande. Resursfrågor blir i större utsträckning säkerhetsfrågor. Kampen om resurser kan skapa spänningar och konflikter såväl inom som mellan länder. Livsmedelssäkerhet byggs inte genom protektionism och målsättningar om självförsörjning utan genom mer handel, fattigdomsbekämpning och genom att fortsätta utveckla jordbruket.

Jordbruket behöver utvecklas så att resursanvändningen blir mer effektiv. Att stödja framgångsrik växtförädling baserat på bland annat modern genteknik för att få fram grödor som ger högre avkastning och som är mer motståndskraftiga mot till exempel torka och växtskadegörare kommer bli än viktigare.

4.4 Energi och säkerhet

Tillgången till energi är starkt kopplad till ett lands suveränitet och säkerhet. Den är en förutsättning för att samhällen ska fungera. I Europa är vi i dag starkt beroende av rysk olja och gas. Ryssland har vid ett flertal tillfällen använt detta beroende som ett maktmedel gentemot sina europeiska grannar. Detta gör beroendet av rysk energi till den enskilt viktigaste energisäkerhetsfrågan.

Samtidigt som Europa är beroende av import av rysk gas och olja är Ryssland beroende av att exportera den till Europa. Kraftigt sjunkande världsmarknadspriser och

minskad europeisk import drabbar Ryssland hårt. Detta riskerar i sig att öka osäkerheten i vårt närområde. Givet att beroendet av rysk gas ser olika ut i Europa skiljer sig även engagemanget för energisäkerhet och oron för beroendet mellan EU:s medlemsstater. Kan vi minska vårt fossilberoende gör vi oss också mindre beroende av stater som Ryssland, Saudiarabien och andra odemokratiska stater. Utifrån det perspektivet finns det ett värde, inte minst för konsumenten, att veta var vår energi kommer ifrån.

Sverige måste fortsätta främja och utveckla förnybara källor, både här hemma och i andra länder. Ett viktigt steg är att EU snarast avskaffar alla tullar på förnybar energi, till exempel tullarna på etanol, biodiesel och solceller. Energieffektivisering är ett av flera verktyg att öka energisäkerheten i Europa. Det är dock varken en snabb eller i sig själv en lösning på Europas utmaningar kring energisäkerhet. Förutsättningarna för energieffektivisering ser även väldigt olika ut i olika delar av Europa. EU bör därför uppmuntra men inte detaljstyra hur energieffektivisering ska genomföras. För att den ska vara kostnadseffektiv och leda till besparingar istället för att ta resurser från andra ur miljö- och energisäkerhetsperspektiv viktiga insatser bör energieffektivisering huvudsakligen vara marknadsdriven snarare än reglerad.

Dagens volatila energimarknader visar på behovet av stabil baskraft som kan trygga den inhemska energiförsörjningen och hålla ekonomin flytande även i en osäker eller krisande omvärld. Förnybar vind och sol är ett bra komplement, men kan under överskådlig framtid inte ersätta baskraften. I stora delar av Europa betraktas fortfarande kol som den ur energisäkerhetssynpunkt pålitligaste baskraften. Det ställer i sin tur stora krav på Sverige och andra länder som har god tillgång till koldioxidfri baskraft att genom energiexport stödja dessa länder för att trygga sin energisäkerhet utan att öka användningen av kol. Att förverkliga EU:s energiunion är avgörande för europeisk energisäkerhet. Vi behöver öka sammanlänkningskapaciteten av ländernas energisystem och skapa större överföringskapacitet, och Sverige bör särskilt överväga hur vi kan bidra till att skapa överföringskapacitet till Baltikum. Vi behöver också stärka förutsättningarna för svensk energiproduktion för att kunna öka exporten och på så sätt bidra till att trygga energisäkerheten. Vi ser kärnkraft som betydelsefull för att tackla klimatutmaningarna, men en bristande kärnsäkerhet är ett allvarligt hot. Sverige bör därför stärka sitt arbete med att förbättra kärnkraftssäkerheten inte minst i Central- och Östeuropa.

Utvidgningen av de existerande gasledningarna Nord Stream mellan Ryssland och Tyskland utgör ett allvarligt problem. Projektet skulle gå emot EU:s energiunion och dess ambition att minska beroendet av en leverantör, ge makthavarna i Kreml möjlighet att utöva politiskt tryck mot EU och även vara ett hårt slag mot Ukrainas ekonomi. Detta är inte acceptabelt, särskilt mot bakgrund av det rådande säkerhetsläget och den ryska aggressionen mot Ukraina. Därför bör projektet inte genomföras.

Moderaterna har varit tydliga med de risker projektet medför och verkat för – på nationell svensk nivå, i en nordisk kontext och i våra internationella kontakter – att gasledningarna stoppas. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har däremot varit senfärdig och otydlig i frågan om Nord Stream 2.

Vi ser kärnkraft som betydelsefull för att tackla klimatutmaningarna, men en bristande kärnsäkerhet är ett allvarligt hot. Sverige bör därför stärka sitt arbete med att förbättra kärnkraftssäkerheten inte minst i Central- och Östeuropa.

4.5 Ett mer osäkert närområde

Sveriges närområde har de senaste åren blivit mer osäkert. Försvarsmakten understryker i sina senaste delårsrapporter att säkerhetsläget fortsätter att försämrats. Den ryska aggressionen mot Ukraina utgör en definitiv vattendelare och utmanar hela den europeiska säkerhetsordningen. Den illegala annekteringen av Krim visar att den ryska tröskeln för att använda militärt våld har sänkts och att Ryssland inte respekterar självständiga staters gränser. Det ryska agerandet i Ukraina är också en tydlig markering mot Nato och EU om att undvika utvidgning i det Ryssland ser som sin intressesfär.

Som ett resultat av det ryska agerandet och de förnyade stormaktsambitionerna har Sveriges militärstrategiska läge blivit viktigare. Östersjön är av central betydelse både när det gäller handelsvägar till och från alla länder i regionen, och som arena för att ta emot och ge militär hjälp. I Sverige har Gotlands betydelse betonats. Även Arktis betydelse blir större i och med klimatförändringarna som kan göra det mer ekonomiskt lönsamt att utvinna naturresurser i området samt att nya handelsvägar öppnas som ett resultat av smältande havsisar.

Den ökade terrorismen är en ny verklighet vi måste förhålla oss till. Vi ser också nya hot i form av starkt ökad propaganda och cyberkrigföring. Det ställer nya krav på samarbetet i vårt närområde.

4.6 Ryssland

Rysslands agerande innebär ett förändrat säkerhetspolitiskt läge och hotbild mot Sverige och vår kontinent. Ryssland har visat att de inte har respekt för rådande världsordning. De har gång på gång struntat i Minsköverenskommelsen och fortsätter kriga i Ukraina. Nu senast i november med försök till avspärrning av Azovska sjön och grova fiendtligheter mot ukrainska fartyg. Då behövs ett väl definierat förhållningssätt till Ryssland. Vi ska använda de forum som finns för att ställa krav på Ryssland att fullfölja sina internationella förpliktelser, liksom att verka för att det har ett pris att undergräva den internationella rättsordningen och negligera sina förpliktelser. Vi ska tala med Ryssland, men då om centrala frågor.

Relationen mellan EU och Ryssland måste vila på respekt för internationella regler, institutioner och principer. Åtaganden inom världshandelsorganisationen WTO och Europarådet måste följas och uppmuntra till en utveckling mot ett pluralistiskt och demokratiskt Ryssland. EU måste påtala de oacceptabla övergreppen mot de mänskliga rättigheterna och den ökade repressionen mot det civila samhället.

Vi måste skilja på den ryska befolkningen och de styrande i Ryssland. Den ryska regimen är inte demokratiskt vald och är auktoritär i sin utövning. Vi ska stödja den ryska befolkningens strävan till att få utöva sina mänskliga och medborgerliga rättigheter, men vi ska inte stödja den ryska regimen. Ryssland är vår granne och del av Europa. Det ligger i allas intresse att Ryssland närmar sig Europa, att Ryssland utvecklas i demokratisk riktning. Då måste vi tydligt markera att vi inte accepterar kränkningar av mänskliga rättigheter, korruption och ickedemokratiska verktyg och processer.

Redan Georgienkriget 2008 visade att Ryssland var berett att använda militärt våld mot sina grannar. Utifrån de erfarenheter som Ryssland drog kriget mot Georgien sjösattes en omfattande reform av den ryska försvarsmakten. År 2010 kom den nya ryska militärdoktrinen där den nya inriktningen kodifierades.

Militärdoktrinen pekar på behovet av att kunna agera snabbt i kombination med bruket av moderna vapensystem för att kunna ta initiativet vid en eventuell konflikt. Redan här pekas på informationskrigföringens betydelse. Det finns även skrivningar om rätten att militärt skydda ryska medborgare utanför Rysslands gränser och skarpa markeringar mot Nato och planerna på ett missilförsvar i Europa. Natos utvidgning definieras som det främsta hotet mot Ryssland.

Den ryska försvarsreformen tar sikte på att vara genomförd 2020 och innebär en prioritering av kvalitet framför kvantitet. Antalet förband minskas och fokus ligger på att dessa ska vara fullt utrustade, väl övade och försedda med modern materiel. Även ledningen har omorganiserats och en operativ strategisk ledning med ansvar för Arktis har lagts till.

I militärdoktrinen förbehåller sig Ryssland rätten att slå först med kärnvapen vid angrepp som hotar landets existens samt rätten att möta angrepp av konventionella vapen med kärnvapen. Den officiella retoriken från den ryska statsledningen indikerar också att användandet av kärnvapen ses som en faktisk möjlighet på ett sätt som för en betraktare i väst ter sig som helt främmande. Det ryska övningsmönstret i vårt närområde har i takt med den ryska försvarsreformens genomförande förändrats. Man genomför fler och mer komplexa övningar. Trycket har varit särskilt hårt mot de baltiska staterna Estland, Lettland och Litauen. Ryssland har ökat antalet övningar i Östersjön och vid upprepade tillfällen kränkt Sveriges och andra länders gränser.

Ryssland har kraftigt ökat sina försvarsutgifter för att kunna genomföra försvarsreformen till 2020. De ekonomiska problemen som Ryssland dras med ställer dock frågetecken kring möjligheten att gå i mål med den ambitiösa moderniseringen av försvarsmakten. Dock finns det än så länge inget som tyder på en sänkt reformhastighet eller neddragning av ambitionerna. Situationen i Ryssland är problematisk på många sätt med en allt mer auktoritär statsledning som ser väst och Nato som det största hotet och som inte respekterar andra länders gränser. Detta i kombination med en omfattande militär upprustning och återtagna stormaktsambitioner gör att Ryssland måste betraktas som ett oberäkneligt hot som destabiliserar hela Sveriges närområde.

Efter Rysslands olagliga annektering av Krim var Sverige ett av de mest pådrivande länderna för att EU skulle införa sanktioner mot Ryssland. De infördes sedan i ett antal steg under 2014–2015. Sanktionspolitiken mot Ryssland har varit framgångsrik i så motto att EU:s 28 medlemsländer uppträtt gemensamt och koordinerat. Sverige ska driva på för att sanktionerna utvidgas så att personer som kränker mänskliga rättigheter, förföljer, torterar och dödar ryska demokrati- och civilsamhällesaktivister, och som lever på korruption kan bli föremål för ytterligare sanktioner.

4.7 Syrien

Under inspiration av demokratiupproret i Nordafrika våren 2011 började även många syrier demonstrera för reformer. Regimen svarade med våld och situationen utvecklades till ett blodigt inbördeskrig som nu är inne på åttonde året.

FN uppskattar att minst 350 000 människor har mist livet under kriget, förödelsen är enorm. Städer och byar ligger i ruiner. Hem, skolor och sjukhus är förstörda av bomber. Våldet har tvingat 10 miljoner människor att lämna sina hem inne i Syrien eller söka skydd i andra länder.

Vi fördömer Assadregimens brutala våld mot den egna befolkningen, och terrororganisationen Isil/Daeshs hänsynslösa våld i Syrien och Irak. Internationella styrkor

har under det senaste året lyckats återta stora delar av de tidigare ockuperade områdena men mycket finns många områden kvar. Sverige stödjer FN:s arbete för en politisk lösning på konflikten i Syrien och uppmanar alla parter i konflikten att efterleva den internationella humanitära rätten. Att hitta en långsiktig lösning på konflikten är avgörande för stabiliteten i hela regionen. En politisk lösning måste vara bred och inkluderande. Efter så många år av konflikt i Syrien är det tydligt att det enda sättet att nå hållbar fred är genom politisk lösning i linje med FN:s säkerhetsrådsresolution 2254.

Den syriska regimen och dess allierade bär ansvaret för att våldet har fortsatt, och för att en politisk lösning inte kunnat nås, trots upprepade krav från FN:s säkerhetsråd och det internationella samfundet. Turkiets militära agerande i landets norra delar, inte minst i Afrinprovinsen, har förvärrat denna situation.

För att möta det akuta humanitära läget i Syrien och dess grannländer ser vi ett behov av att göra omprioriteringar inom biståndet från utvecklingsbistånd till humanitärt biståndet. Läget i landet har i vissa delar stabiliserats under det senaste åren men satsningar på det humanitära biståndet behövs under lång tid framåt. Det kommer krävas långsiktiga och samordnade militära, diplomatiska och humanitära insatser. Sverige och EU kan göra mer och måste agera samordnat och gemensamt både för att lindra nöden, hitta en lösning på konflikten

4.8 Terrorism och radikalisering

De senaste åren har antalet terroråd ökat kraftigt, listan på städer som drabbats är nu lång och i april 2017 kunde vi lägga Stockholm till listan då 5 personer dödades och många skadades allvarligt efter att blivit påkörda i ett vansinnesdåd på Drottninggatan i Stockholm. Vi tillhör nu dem vars liv och vardag för alltid är förändrat. Efter det har många ytterligare terroråd genomförts i bland annat Manchester, London och Barcelona och nu senast mot en synagoga i Pittsburg. Och de är terroråden i vårt närområde, varje vecka dödas hundratals människor runt om i världen av terroråd som självmordsbombare.

Terrorismen utgör ett stort hot mot såväl stater som individer och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Dagens terrorism består i stor utsträckning av internationella, våldsfrämjande nätverk där det i allmänhet finns ett bakomliggande syfte av religiös eller politisk karaktär. Islamistiska al-Qaida har länge varit det främsta exemplet på ett sådant nätverk. Än idag är Isil/Daesh det terrornätverk som dragit till sig flest anhängare men antalet medlemmar/anhängare har minskat under senaste året, flera celler har sprängts och områden som kontrollerats tagit tillbaka. Istället ökar andra terrornätverk i storlek och styrka och vägen till fred och ett slut på Isil/Daesh skräckvälde i Syrien är fortsatt lång i vissa områden

Isil/Daesh framgångar och synliga profil gjorde att andra terrororganisationer som Boko Haram har anslutit sig och Isil/Daesh fortsätter locka så kallade terrorresenärer från andra länder. Antalet terrorresenärer har kraftigt minskat men det fortsätter. Dagens informationsteknik och sociala medier underlättar för terroristorganisationer att sprida sina idéer och sitt budskap över hela världen. Den nya tekniken har förstärkt den globala effekten av icke-demokratiska och våldsinspirerande budskap och när fler nu återvänder från sina resor kan de fortsatt vara del av nätverken.

Kampen mot den internationella terrorismen är något som angår oss alla. Detta berör även oss här i Sverige – av moraliska, humanitära, medmänskliga skäl – men också av nationella säkerhetsskäl. Den ökade terrorn och terrorhotet förändrar således våra liv,

vårt sätt att se världen, vår säkerhet. Det utmanar vårt system och ställer nya krav både på åtgärder både här hemma, i EU och i världen.

Terrorismen utgör ett stort hot mot såväl stater som individer och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Arbetet med att motverka terrorism måste bedrivas både på plats där den uppstår och gentemot de medlemmar och sympatisörer som återfinns i andra delar av världen. Fokus här är att se på vilka instrument som kan användas på den utrikespolitiska arenan. Det handlar till exempel om att använda biståndsmedel, skapa opinion eller samarbeta med andra stater för att motverka uppkomsten av terror.

Terrorismen är också en starkt bidragande faktor till den ökade flyktingströmmen. De länder som har mest terrorism är också de som har de största flyktingströmmarna. En majoritet av de flyktingar som lämnar allt och riskerar sina liv för att komma hit, flyr från det skräckvälde som Isil/Daesh har skapat. Flera städer har nu börjat befrias men vägen mot ett slut på skräckväldet och mot fred är fortfarande mycket lång.

Radikalisering, våldsbejakande extremism och terrorism utgör ett hot mot såväl människor som stater och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. En ökad radikaliserings bland extrema grupper utmanar tryggheten i vårt samhälle. Exempelen på EU-medborgare som reser, utför och deltar i terroristhandlingar eller terroristträning i exempelvis Syrien och Irak är flera. EU måste reagera och agera med tydlighet mot dem som återvänder.

EU är den centrala aktören i kampen mot terrororganisationer. Vi måste nu accelerera implementeringen av de redan överenskomna strategierna och fokusera arbetet på EU-nivå. Det är viktigt att det som görs är samordnat mellan interna och externa dimensioner och mellan institutionernas och medlemsstaternas insatser. EU:s myndigheter måste arbeta mer aktivt utanför Europas gränser och förstärka arbetet med kapacitetshöjande insatser. Inhämtning och utbyte av information mellan stater måste utvecklas och det behövs bättre och utökat samarbete med Afrikanska unionen (AU). Sverige ska ta initiativet till att samordna funktionen på EU-nivå med ansvar för att bekämpa våldsbejakande extremism.

Det är fundamentalt att stoppa de finansiella flödena till terrororganisationer. Mer måste göras för att stoppa inflödet av kapital. Det är därför positivt att EU-kommissionen i tidigare år lade fram en åtgärdsplan mot finansiering av terrorism. Mycket ansvar ligger nu också på medlemsstaterna själva att ta fram nationell lagstiftning som kan stoppa finansiering av terrorism.

Att bekämpa terrorn är att ta strid för svenska värderingar. Att bekämpa Isil/Daesh och andra liknande terrornätverk militärt kan innebära att bidra till fler utbildningsinsatser, att bistå med materiel, logistik, säkerhetssektorsreformer, att vid behov bistå med militära medel till koalitionen samt att vara beredda att bistå med militära medel när länder begär stöd i enlighet med artikel 42.7.

För att bekämpa grogrunden för terrorism bör svenska biståndsmedel i högre utsträckning användas för att hjälpa de länder som är i farozonen att glida ner i sönderfall och instabilitet. Biståndet ska riktas till att bygga demokrati, institutioner och rättsstat, men även stödja företagande och det civila samhället. Erfarenheter visar att bistånd som riktar sig till kvinnor är särskilt effektivt för att sänka våldsnivån i mottagarländerna. Att ge kvinnor tillgång till utbildning, möjlighet att driva företag och delta i samhällsliv och politik är både en rättighetsfråga och en bra investering i en fredligare framtid.

4.9 Krigets lagar och folkrätten

Som ett resultat av den moderna och mer komplexa konfliktmiljön är det viktigt att krigets lagar och folkrätten också är anpassade efter den nya verkligheten där civilbefolkningen är mer utsatt än tidigare och där andra aktörer än tidigare är stridande parter.

I dag är utmaningarna delvis annorlunda än tidigare. Ett exempel på detta är attacker på civila it-strukturer, vilket också har förekommit i destabiliserande syfte under fredstid. Ett annat exempel är när stater agerar mot sin egen befolkning. Efter Halabjamassakern och ett antal andra konflikter under 1990-talet utvecklades möjligheten till humanitär intervention, vilket innebär att det är möjligt för världssamfundet att ingripa vid allvarliga attacker mot en stats egen befolkning eller om en stat på motsvarande sätt underlåter att skydda sin befolkning eller delar av sin egen befolkning. Ett problem är dock att vetomöjligheten i FN:s säkerhetsråd ofta i praktiken kan blockera ett nödvändigt ingripande.

Den ökade användningen av privata militära företag och säkerhetsföretag har aktualiserat ett antal nya folkrättsliga frågeställningar. Den folkrättsliga problematiken rör primärt frågor om rättslig status för den personal som arbetar inom privata militära företag och privata säkerhetsföretag samt ansvar för individer, företag och stater vid överträdelser av den humanitära rätten. I denna del behövs inte några nya regler utan snarast en samsyn om att de befintliga reglerna inom ramen för krigets lagar ska tillämpas på varje föreliggande situation som ska bedömas. Utfallet av bedömningen kan därför bli olika från fall till fall beroende på den rättsliga kvalifikation som görs av de faktiska förhållandena. Detta synsätt har kommit till uttryck i det så kallade Montreuxdokumentet och bör vara det rådande synsättet för världssamfundets olika stater.

De föreligger oklarheter om hur krigets lagar ska tillämpas på civila som är direkt delaktiga i strider. Sådana oklarheter om skyddets omfattning för civila är olyckliga och kan antingen leda till otillåtna förluster av civilas liv eller till att militär personal försätts i onödigt farliga situationer. Svensk militär personal har exempelvis behov av att kunna förhålla sig till stridande civila i samband med olika internationella insatser.

En utgångspunkt bör vara att våldsanvändningen mot personer som inte längre erhåller skydd som civila därför att de direkt deltar i striderna inte får gå utöver vad som faktiskt är nödvändigt för att uppnå ett legitimt militärt syfte under de rådande omständigheterna. Dagens konflikter med inslag av icke-statliga aktörer väcker flera frågor i förhållande till den humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna.

Med terrorism avses en handling som syftar till att döda eller allvarligt skada civila eller icke-stridande, med avsikt att skrämja en befolkning eller utöva tvång på en regering eller en internationell organisation.

Begreppet olagliga kombattanter omfattar personer som deltar i fientligheterna utan att åtnjuta skydd som kombattanter. I dagens konflikter utgörs sådana personer främst av civila som direkt deltar i strider, medlemmar i organiserade väpnade grupper, legosoldater och spioner.

När det gäller terrorister och olagliga kombattanter är ett problem när stridande från dessa kategorier med militära metoder angriper civilbefolkning och civila samhälls-strukturer. En fråga är vilka strategier och metoder som kan accepteras mot dessa kategorier av stridande med rimlig hänsyn till den humanitära rätten och mänskliga rättigheter. Vad som är eller borde vara möjligt bör stå i rimlig proportion till den civila skada dessa stridande förorsakar eller riskerar att förorsaka.

Som ett resultat av den moderna och mer komplexa konfliktmiljön är det viktigt att krigets lagar och folkrätten också är anpassade efter den nya verkligheten där civilbefolkningen är mer utsatt än tidigare och där andra aktörer än tidigare är stridande parter. Den humanitära rätten måste utvecklas och förstärkas generellt för att skydda civilbefolkningen och civila strukturer i högre utsträckning än idag. Möjligheterna till humanitär intervention måste säkerställas inom världssamfundet i syfte att motverka eskalerande konflikter och i förlängningen krig. Sverige behöver därför öka det svenska engagemanget och stödet till de institutioner (ICC) och de europeiska samarbeten som arbetar för att lagföra krigsbrott och terrorbrott, inte minst då de skett i tredje land.

Sverige ska också verka för att den befintliga humanitära rättens regler ska tillämpas situationsanpassat på privata militära företag och säkerhetsföretag i enlighet med vad som tagits fram av det så kallade Montreuxdokumentet.

Förhållningssättet gentemot civila som är direkt delaktiga i strider bör ses över. Möjligheterna att på ett effektivt sätt möta terrorister och olagliga kombattanter med – om så behövs – militära medel bör utvecklas och förstärkas. Skyddet för sjukvård och humanitära insatser måste förbättras. De är ofta en måltavla i konflikter.

Krigets lagar och folkrätten måste också anpassas efter den nya verkligheten. Det behövs nya metoder, medel och strategier för att öka den kraftigt ökade cyberkrigföringen.

4.10 Sönderfallande stater och ökade konflikter

Världen plågas på flera ställen av sönderfallande stater. De kännetecknas ofta av omfattande korrupktion, förtryck och konflikter mellan religiösa eller etniska grupper. Dessa spänningar och konflikter fräter sönder länder inifrån och kan skapa plattformar för terrorister eller kriminella nätverk att verka ostört. Den grova organiserade brottsligheten med smuggling över gränserna av människor samt narkotika och vapen utgör ett växande problem som ofta är kopplat till svaga eller sönderfallande stater. Även piratangrepp på sjöfarten som är ett växande problem som hotar globala handelsflöden har ofta sitt ursprung i sådana områden.

En av det internationella samfundets största utmaningar utgörs av den rådande situationen i Afghanistan, Syrien och Jemen. Ett sönderfall av dessa länder skulle kunna få förödande konsekvenser för internationell fred och säkerhet. Det understryker också vikten att Sverige fortsätter ge ett långsiktigt bidrag till stöd för fred, säkerhet och utveckling i berörda länder.

Situationen i Syrien har förbättrats men kriget pågår fortfarande. Libyen är en stat som i dag hotas av totalt sönderfall och vars säkerhet är tätt förbunden med Europas. En stor del av de flyktingströmmar som når Europa i dag kommer från Libyen. Befolkningen gjorde uppror under den arabiska våren och världssamfundet ingrep för att skydda civilbefolkningen med stöd av principen om Responsibility to Protect. Libyen har dessvärre fallit ner i kaos och sönderfall, en situation som innebär stora utmaningar internationellt.

Läget i hela Mellanöstern har förvärrats. En av många orsaksförklaringar av situationen i Mellanöstern ligger i rivaliteten mellan två regionala stormakter, Saudiarabien och Iran, som genom vapenmakt, ekonomiska påtryckningsmedel och storpolitiskt schackrande tävlar om inflytande, ett maktspel som också idag har en signifikant inverkan på konflikt dynamiken i regionen.

Kriget i Jemen handlar dels om Saudiarabien och Iran – som båda vill ha dominans i regionen och där Saudiarabien beskyller Iran för att stödja Houti-rebellerna, vilket tillbakavisats av Iran, som i sin tur officiellt stödjer den FN-ledda fredsoperationen i Jemen. Men dels betyder det också USA och Saudiarabien, som ett stormaktsblock, står mot Iran tillsammans med Ryssland, som ett annat stormaktsblock. Alla i ett krig som geografiskt utspelar sig i Jemen och där civilbefolkningen är dem som drabbas hårdast.

I maj meddelade president Trump att USA drar sig ur kärnenergiavtalet (JCPOA) med Iran och införa nya sanktioner. Vissa sanktioner kom redan i augusti, och har sedan trappats upp dramatiskt. Meningen är att stoppa Irans oljeexport och skära av landet från världens finans- och betalningssystem. Trumps argument är att Iran spelar en farlig roll i regionen, men det gör Saudiarabien också. Mordet på journalisten Jamal Khashoggi i Istanbul och kriget i Jemen är bara två exempel på det. Kärnenergiavtalet är inte perfekt men det var en nödvändig kompromiss som kom på plats efter många års arbete och har inneburit en viss garanti för insyn och säkerhet. Att USA lämnar avtalet påverkar säkerheten i hela området.

5 En öppnare värld genom handel

5.1 Globaliseringens kraft

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset och förändringarna går allt fortare. Utgångspunkten är idén om individens rätt till frihet, människans okränkbarhet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar.

Globaliseringen har stora sociala konsekvenser. Främst positiva. Handeln har skapat välstånd och bidragit till att miljontals människor lyfts ur fattigdom. Tillgången till kapital, innovationer och kompetens har bidragit till en ökad tillväxt, inte minst i många utvecklingsländer. Som ett resultat av detta har medellivslängden ökat, fler har tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning och kvinnors rättigheter och möjligheter har stärkts. Utvecklingen i många afrikanska länder är i dag exempel på globaliseringens positiva sociala effekter.

Svensk utrikes och biståndspolitik ska i alla led främja näringsfrihet, fritt företagande, fungerande äganderätt, och finansiella regler och institutioner. Det är grunden för ekonomisk och social utveckling.

Globaliseringen påverkar i stort sett alla aspekter av dagens samhällen. Utbytet och flödet av allt från människor och varor till energi och kapital blir allt större och går allt snabbare. Det skapar helt nya villkor, inte minst har globaliseringen en säkerhetspolitisk effekt. I och med globaliseringen blir samhällen både mer robusta – i termer av tillväxt, investeringar och internationella alliansbyggen – men också mer sårbara när de globala flödena drabbas av störningar.

Sverige är ett starkt exportberoende land. I takt med att världen globaliseras blir Sverige mer känsligt för händelser i omvärlden. Ökad handel, globala investeringar och ökade kapitalflöden blir tillsammans med ett förändrat säkerhetspolitiskt läge i vår omvärld en del av vår säkerhetspolitik. När samhället drabbas av störningar i flödena, eller står oskyddat, påverkar det oss direkt.

5.2 Frihandel

Världen behöver mer frihandel och färre murar. Fler människor kan då dra nytta av en öppen värld där flödet av varor, kapital och tjänster stiger i snabbare takt och välståndet ökar. Sveriges resa från fattigdom till välstånd grundlades med hjälp av frihandel och näringsfrihet. På den solida grunden fortsätter vi att bygga vårt välstånd.

Det är genom fler frihandelsavtal som vi ökar vår förmåga att sätta standarder för den globala ekonomin vad gäller handel, respekt för internationell rätt och avtal liksom för hälsa och miljö. Gemensam styrka att genom välståndets krafter värna fred och säkerhet liksom demokrati och mänskliga fri- och rättigheter är avgörande för den globala utvecklingen.

Vi lägger även i detta sammanhang stor kraft vid att fördjupa det nordiska samarbetet genom att montera ner gränshinder och underlätta människors möjligheter att röra sig över gränserna. Det nordiska samarbetet som är unikt på grund av både sin närhet och sin politiska samsyn ska främja ökad konkurrenskraft i en globaliserad värld och gemensamt göra oss bättre rustade att möta framtidens utmaningar.

Handelspolitiken behöver kontinuerligt anpassas till att vår ekonomi blir allt mer tjänsteintensiv. De största ansträngningarna har länge varit inriktade på att montera ner tullmurar inom jordbruks- och industriområdet. Det arbetet ska fortsätta, men vi måste nu lägga större kraft även på att ta bort handelshinder inom tjänsteområdet. Vi ska också bekämpa barriärer och nationell särlagstiftning som står i vägen för utvecklingen inom den digitala ekonomin.

Sverige ska vara den främsta rösten för frihandel och öppenhet, inom EU och i världen. Om EU bygger barriärer mot omvärlden tappar vi i konkurrenskraft och skadar vår egen utveckling. EU:s frihandelsavtal ska vara så ambitiösa och heltäckande som möjligt. Världshandelsorganisationen WTO:s regelverk är satt under hård press. Det är därför viktigt att vi slår vakt om och bidrar till ett robust internationellt handelssystem som tryggar att ingångna avtal och överenskommelser efterlevs.

Sverige skall vara en aktiv röst i världen och dess handelssamfund WTO för att driva på fler och mer omfattande globala frihandelsavtal. Sedan 2008 ökar enligt WTO, EU-kommissionen och OECD protektionismen i världen och den tar sig uttryck på flera sätt såväl inom EU, som i resten av världen. Och främst bland tidigare allierade i frihandelsfrågan så har USA nu helt vänt i frågan och motsätter sig, drar sig ur eller motarbetar frihandelsavtal. EU:s inre marknad måste därför utvecklas och tjänstedirektivet breddas för att omfatta ökad rörlighet inom flera sektorer. Kampen för öppna marknader och mot protektionism är och måste vara Sveriges viktigaste uppdrag i handelspolitiken. Därför bör regeringen utveckla en strategi för att motverka protektionism i världen.

Handel är ett viktigt verktyg i kampen för bättre miljö. Genom att ta bort tullar och handelshinder kan vi även utöka den gröna frihandeln för miljö- och klimatsmarta varor, tjänster och teknologier.

Med en allt oroligare omvärld blir vår energisäkerhet allt viktigare. Energisäkerhet ska prioriteras i frihandelsförhandlingar. När EU förhandlar frihandelsavtal bör ett särskilt energikapitel ingå. Ökad frihandel inom energi och energiteknik är en förutsättning för att bli av med de europeiska ländernas beroende av rysk gas och olja. Tullarna på gröna varor, grön energi och grön teknik måste slopas helt. EU förhandlar tillsammans med ett stort antal WTO-medlemmar om ett grönt frihandelsavtal, Environmental Goods Agreement, och listan av produkter som ska vara tullfria måste bli lång. Dessutom måste vi ha bättre samstämmighet i EU:s handelspolitik. Ofta lägger

EU på höga antidumpningstullar på förnybar energi och energiteknik, vilket är kontraproduktivt.

5.3 Informationsteknologins betydelse

En central del i globaliseringen är informationsteknologins utveckling, inte minst har den bidragit till en ökad flödes hastighet. It-utvecklingen har gjort det enklare på många sätt att planera verksamheter och flytta varor på ett optimalt sätt. Dessutom har den bidragit till demokratiutveckling och utbyte av idéer över hela världen. För alliansregeringen var frågan om friheten på nätet prioriterad, och flera initiativ togs för att konkret stärka yttrandefriheten på nätet. Tyvärr har inte den rödgröna regeringen prioriterat frågan och Sverige har halkat efter från att vara ledande till att inte finnas med där besluten diskuteras.

Vi måste se teknikens möjligheter som ett verktyg för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter i utrikespolitiken. Friheten på nätet måste säkras och detta arbete ska ingå som en naturlig del i den europeiska såväl som den internationella dialogen samt inom ramen för vårt utvecklingssamarbete. Sverige ska vara ledande förkämpe för friheten på nätet. Vi ska stödja frihetslängtande människors kamp mot förtryck var än i världen de befinner sig. Det fria ordet måste värnas, såväl inom som utanför de nya medierna.

Men på samma gång är informationsteknologin skör och gör oss mycket sårbara, både som individer och de system vi är beroende av. Både stater och även mindre aktörer, till och med enskilda individer, kan orsaka mycket stor skada till en relativt liten kostnad på de it-system som idag styr allt från kapital- och energiflöden till vattenrening och broöppningsanläggningar. Informationsteknologin kan också utnyttjas av stater att övervaka och censurera sina medborgare. Vi har de senaste åren sett en extrem ökning av cyberattacker, så kallade trollfabriker och fake news. Det kräver helt nya åtgärder för att öka cybersäkerheten och informationsflöden. Det kan vi inte göra ensamma utan måste samarbeta med andra. Sverige bör upprätta utökade samarbeten kring cyber- och energisäkerhet samt desinformation som gynnar båda parterna. Sverige kan bistå med resurser och vi kan lära oss mycket av land som exempelvis Ukraina som de senaste åren har fått utstå omfattande angrepp. Vi moderater har även pekat på betydelsen av ökad nordisk samverkan när det gäller totalförsvaret och cybersäkerhet, något vi också har lyft i Nordiska rådet.

5.4 Sociala konsekvenser

Globaliseringen har stora sociala konsekvenser. Främst positiva. Handeln har skapat välstånd och bidragit till att miljontals människor lyfts ur fattigdom. Tillgången till kapital, innovationer och kompetens har bidragit till en ökad tillväxt, inte minst i många utvecklingsländer. Som ett resultat av detta har medellivslängden ökat, fler har tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning och kvinnors rättigheter och möjligheter har stärkts. Utvecklingen i många afrikanska länder är i dag exempel på globaliseringens positiva sociala effekter.

Samtidigt innebär den nya rörligheten att företag numera relativt enkelt kan flytta produktion, forskning och utveckling mellan länder. Det kan få stora konsekvenser för såväl arbetsmarknad som tillväxt för de länder som inte kan erbjuda attraktiva villkor

eller arbetskraft med rätt kompetens. Stora grupper med människor riskerar att hamna i långvarig arbetslöshet och ekonomisk utsatthet, vilket skapar sociala spänningar som kan verka destabiliserande på samhället. Därför är också arbete, fungerande ekonomi och institutioner basen för att minska konflikter.

5.5 Handel, mänskliga rättigheter och miljö

Frihandel, marknadsekonomi, respekt för mänskliga rättigheter och demokrati är viktiga faktorer för en positiv ekonomisk utveckling. Sverige ska vara en stark röst för grundläggande värden som demokrati, rättsstatens principer, jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter och ska driva på för att föra in dessa värden i de handelsavtal som sluts. Svenska företrädare måste på politisk nivå våga tala med diktaturers representanter om dessa frågor. Svenska företags arbete med CSR (corporate social responsibility) bidrar positivt till utvecklingen i olika länder. Trots positiva initiativ som involverar företag såsom FN:s Global Compact, går utvecklingen i världen generellt sett för långsamt. Svenska företag ska uppmuntras att vara föredömen utomlands vad gäller affärsetik, arbetsvillkor, miljöhänsyn och socialt ansvarstagande. Genom handel som föregår med gott exempel öppnas förutsättningarna upp för ökad hänsyn till mänskliga rättigheter och goda villkor.

Det är viktigt att framhålla att oavsett med vilken region ett frihandelsavtal förhandlas ska det inte leda till sänkta nivåer vad gäller hälsa, miljö, djurskydd och säkerhet. På samma sätt som idag ska konsumenter och medborgare känna sig helt trygga när man väljer varor och tjänster. Frihandel ger konsumenter ökat utbud och lägre priser. Vi är övertygade om att frihandel går att förena med ett starkt miljö- och djurskydd.

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset och förändringarna går allt fortare. Utgångspunkten i de moderata idéerna om individens rätt till frihet, människans okränkbarhet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar är central. Vi ser idag på många håll en svag återhämtning i ekonomin och ökad oro i omvärlden. Riskerna för en svagare utveckling dominerar. Både inkomster och utgifter i de offentliga finanserna påverkas av den oroliga omvärlden.

Svensk utrikes och biståndspolitik ska i alla led främja näringsfrihet, fritt företagande, fungerande äganderätt, och finansiella regler och institutioner. Det är grunden för ekonomisk och social utveckling.

5.6 Ökad säkerhet genom internationella avtal och exportkontroll

Sverige har av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska skäl valt att i viss utsträckning tillåta export av krigsmateriel. Genom att delta i det internationella samarbetet på försvarsmaterielområdet säkrar vi Sveriges långsiktiga utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen. Ytterst handlar det om att slå vakt om Sveriges långsiktiga säkerhet.

Moderaterna anser att Sverige ska ha en strikt exportkontrollagstiftning med noggrann kontroll och uppföljning och att kontrollen sker i enlighet med gällande lagstiftning, rådande riktlinjer och internationella överenskommelser.

Vi anser att ett universellt, juridiskt bindande fördrag som globalt stärker kontrollen av handeln med konventionella vapen utgör den mest effektiva vägen att komma tillrätta med den gränsöverskridande illegala vapenhandeln som på många håll i världen föder väpnade konflikter och instabilitet på regional och nationell nivå. Vi vill se ökade krav på världens länder att upprätthålla effektiva kontrollapparater, stifta nödvändiga lagar, skapa kontrollinstrument och upprätta eller stärka de myndigheter som ansvarar för kontrollen. Vi vill att normer ska ställas upp för vad som är en acceptabel handel, vad som svarar mot länders legitima rätt till självförsvar, och vad som bör undvikas för att inte bidra till att underblåsa konflikter eller bidra till att humanitär rätt och mänskliga rättigheter kränks.

Risken för spridningen av massförstörelsevapen har ökat de senaste åren. Dagens kärnvapenländer måste gå före och minska sina egna kärnvapenarsenaler för att med trovärdighet kunna driva icke-spridningsfrågorna. Även de taktiska kärnvapnen måste omfattas av nya nedrustningsavtal och ett provstoppsavtal måste komma på plats. Utvecklingen av missilförsvar utgör också en viktig komponent i icke-spridningsarbetet då det bland annat syftar till att ta bort drivkraften för länder att utveckla massförstörelsevapen och missilteknologi.

Det är angeläget att det avtal som reglerar konventionella stridskrafter i Europa, CFE-avtalet, vidmakthålls och efterföljs för att säkra ett tryggt och stabilt Europa. Men även den okontrollerade spridningen av små och lätta vapen måste bekämpas då sådana vapen skördar hundratusentals dödsoffer varje år.

Alliansregeringen beslutade den 1 juni 2012 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdraget att utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel. I juni 2015 överlämnade den parlamentariska kommittén sitt betänkande om skärpt vapenexport till utrikesminister Margot Wallström. I slutbetänkandet föreslås bland annat att reglerna för export till icke-demokratiska stater ska skärpas. Det var viktigt att en komplicerad fråga löstes ut i bred politisk enighet. I juni 2017 enades regeringen och allianspartierna om ett förslag. Förslaget innebär att nu införs ett nytt demokratikriterium som innebär att ifall det förekommer ”grava brister i den demokratiska statusen” så utgör det hinder för export av svenska vapen, export till diktaturer försvåras och att större hänsyn ska tas till kränkningar av mänskliga rättigheter vid beslut om export. Överenskommelsen är viktig för att skapa långsiktiga förutsättningar för industrin och tydliga regler för länder och företag som handlar med Sverige. Nu finns det en ny lagstiftning på plats och då är det också en tydlig signal till näringslivet att det fortfarande är möjligt med vapenexport. Det är också viktigt för materieförsörjningen av det svenska försvaret.

6 Utveckling

6.1 En bredare syn på utveckling

De senaste decennierna har vi sett den snabbaste fattigdomsminskningen i världshistorien. Hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom. Samtidigt ökar fattigdomen i vissa delar av världen och förblir en stor global utmaning. Av dem som lever i extrem fattigdom är en majoritet kvinnor. Kunskap och utbildning är en nyckel

till varje individs utveckling, men trots det saknade över 750 miljoner av jordens vuxna grundläggande läs- och skrivkunskaper.

Om vi med framgång ska kunna bekämpa fattigdomen måste miljöproblem, migration, handels- och säkerhetsfrågor ses som integrerade delar av utvecklingsagendan. Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. Utvecklingsländerna måste få ökat tillträde till den internationella marknaden och makt över sina resurser och inkomster. Det stödjer framväxten av ett livskraftigt näringsliv och lägger grunden för hållbar utveckling och tillväxt. Den absoluta merparten av ekonomiska flöden till utvecklingsländerna utgörs numera av exportintäkter, privata kapitalinvesteringar och remitteringar. Summan av remitteringar, det vill säga pengar som migranter skickar hem till sina ursprungsländer, uppgick enligt Världsbanken till mer än dubbelt så mycket som det officiella biståndet till dessa länder. En framgångsrik politik för global utveckling får därför inte stanna vid att handla om bistånd. Den måste handla om välstånd. För att vinna kampen mot fattigdomen behövs mer frihandel, fler entreprenörer och bättre idéer, mer kunskap och mer internationell samverkan.

En friare världshandel har möjliggjort för företag i fattiga länder att i större utsträckning delta i globala värdekedjor, och för enskilda människor att lyfta sig ur fattigdom. Ökade inkomster och större ekonomisk frihet kommer miljontals människor till del, men den ökade handeln skapar också en ökad sårbarhet för ekonomiska förändringar i omvärlden och medför också ett större behov av att säkerställa goda arbetsvillkor för människor i låg- och medelinkomstländer. Samtidigt har den informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen gett allt fler människor i fattiga och ofria delar av världen tillgång till ökad kunskap och nya möjligheter att påverka sin egen situation och omvärld. Utvecklingen för de allra fattigaste länderna har dock varit långsam och ojämlikheten inom dessa länder har ökat.

6.2 De globala hållbarhetsmålen

2015 skulle millenniemålen vara uppfyllda, och nya mål, Agenda 2030, har tagits fram. Arbetet med att nå millenniemålen har inneburit att många länder – såväl låg- och medelinkomstländer som rika länder – har bidragit till för att minska fattigdomen i världen. Som följd av dessa ansträngningar och den ekonomiska utvecklingen i många låg- och medelinkomstländer har antalet människor som i extrem fattigdom halverats sedan 2000.

Trots enorma framsteg är dock fattigdomen fortfarande utbredd. 1 miljard människor lever fortfarande i extrem fattigdom, den humanitära situationen i många delar av världen är fortsatt svår. Hälsosituationen i världen har förbättrats men varje år dör miljontals barn av sjukdomar och näringsbrist. Stora utmaningar finns när det gäller att minska mödradödligheten i världen och även rörande kvinnors och ungdomars sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR). Miljöförstöring och klimatförändringarna riskerar att öka fattiga människors utsatthet.

2015 röstade alla FN:s 193 medlemsländer ja till de nya globala utvecklingsmålen. Dessa mål trädde i kraft i januari 2016 och gäller alla världens länder. Målen ersätter de åtta millenniemålen och de 17 nya globala utvecklingsmålen ska gälla från 2016 till 2030. Under dessa mål finns 169 delmål. De nya utvecklingsmålen övergripande tema är ”hållbarhet” och ska präglade både politik och reformer i FN:s medlemsländer. De nya hållbarhetsutvecklingsmålen skiljer sig från millenniemålen, bland annat att det här på

något sätt ska kräva någonting av alla länder, alla regeringar, alla jordens invånare. Förverkligandet av dessa mål kräver seriösa finansiella åtaganden och stor politisk vilja.

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Alliansregeringen arbetade aktivt för att bidra till en ambitiös och bred post-2015 och för att få genomslag för de svenska prioriteringarna. Bland svenska prioriteringar för hållbar utveckling återfanns demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och kvinnors egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt klimathänsyn, mänskliga rättigheter och för att de nya målen skulle leda till en mer samstämmig politik för global utveckling samt på ett balanserat sätt integrera de tre dimensionerna (social, ekonomisk och miljömässig) av hållbar utveckling. Efter en mycket lång process med att ta fram en ny agenda är det mycket positivt att vi nu har nya tydliga hållbarhetsmål som innehåller, för Sverige, viktiga prioriteringar. Det är också mycket viktigt att målen är universella och att det finns ett tydligt ansvarsutkrävande. Sverige måste nu fortsätta vara drivande och ledande i arbetet med Agenda 2030 och för att alla ska kunna nå målen.

De globala målen och Agenda 2030 utgör också ett ramverk för ett utökat internationellt samarbete. Sveriges samlade utrikespolitik ska bidra till att Agenda 2030 genomförs och att de globala målen kan nås. Här är det viktigt att regeringen har samstämmighet inom och mellan politikområden. Det nationella genomförandet inkluderar kommuner och landsting liksom statliga myndigheter. Hur de globala målen uppnås beror också av engagemanget från andra aktörer såsom frivilligorganisationer, näringsliv, fackliga organisationer och akademi. För att stödja ansvarsutkrävande måste systematisk uppföljning och översyn ske på nationell, regional och global nivå i enlighet med Agenda 2030 och Addis Abeba Action Agenda.

Internationell handel har en central roll i Agenda 2030 och kommer spela en viktig roll i strävan att uppfylla Agendan, både som medel för att skapa nödvändiga resurser för att nå målen, samt som egna självständiga mål för en hållbar värld.

Agenda 2030 ger tydligt uttryck för att handel är ett viktigt instrument för att nå samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling. Utöver specifika handelsrelaterade mål i syfte att främja en hållbar värld kommer uttryckliga kopplingar till handel in under ett antal övriga mål. Handel identifieras som en motor för ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning och därmed ett centralt bidrag för att främja hållbar utveckling och ett medel för att kunna uppfylla de flesta av de 17 målen och 169 delmålen. Inom Agenda 2030 finns ett tydligt fokus på handelspolitikens roll i att främja hållbar utveckling. Agenda 2030 målen rörande handelspolitiken ska alltid tas i beaktande i upprättandet av handelsavtal.

Aid for Trade (AfT), som är ett samlingsnamn på handelsrelaterat bistånd till utvecklingsländer och som syftar till att avhjälpa utvecklingsländers svårigheter att delta i global handel genom att handelsrelaterad kapacitet och den infrastruktur som behövs för att kunna dra nytta av handelsliberaliseringar. AfT utgör ett viktigt handelspolitiskt instrument i strävan att implementera Agenda 2030 och bör utökas. Sverige ska bidra till den internationella AfT-agendan för att främja ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Bland enskilda mål i Agenda 2030 där handelspolitiken kan bidra till dess uppfyllelse kan nämnas inkluderande tillväxt, fattigdomsminskning, jämställdhet och egenmakt för flickor och kvinnor, samt olika mål relaterade till miljöskydd.

6.3 Bistånd i en ny tid

Sveriges internationella bistånd inleddes för mer än 50 år sedan. Sedan dess har världen förändrats i snabb takt. Och det skapar nya utmaningar och förutsättningar för utveckling. Förändringarna innebär också att biståndets förutsättningar och möjligheter i grunden har förändrats. För att biståndet ska vara framgångsrikt och skapa resultat behöver det fortsätta bygga på länders eller aktörers egna ansträngningar. På så vis kan biståndet skapa förutsättningar för utveckling.

Dagens internationella biståndssamarbete påverkas i allra högsta grad av den globala kontexten och den omvälvande utvecklingen i vår värld. Några av dessa globala trender är trycket på naturresurserna, klimatutmaningen, instabila eller kollapsade stater, väpnade konflikter och krig och den finansiella och ekonomiska instabiliteten. Alla dessa drabbar ofta hårdast världens redan fattigaste.

Men utvecklingsländerna är inte heller en homogen grupp. Vissa länder har gjort stora framsteg inom vissa områden, medan andra sackar efter. Många indikatorer har förbättrats avsevärt de senaste åren. Men utmaningarna är alltfjämt gigantiska och behoven stora. I krig, konflikt och kollapsade eller sköra stater är risken större att människor lever i – och blir fast i – fattigdom.

Biståndsmiljön har också ändrats, allteftersom vår värld ändras. Det är inte bara länderna i väst som har inflytande över den. BRIC-länderna, men också Sydafrika, Sydkorea och Indonesien har ett allt större inflytande över internationella relationer – till exempel genom handel och investeringar i fattiga länder, ofta med sina egna strategiska intressen i centrum. Samtidigt har dessa länder inte lyckats utrota fattigdomen i sina egna länder. Arabiska våren har dels resulterat i social och politiska öppningar, men också för krig, stora flyktingströmmar och politisk-religiös fundamentalism.

På miljö- och klimatområdet har nya och stora utmaningar tillkommit. Fler människor dör i dag av föroreningar än konflikter. De globala humanitära behoven ökar och väntas fortsätta att öka på grund av mer komplexa och utdragna kriser. Trenden går i en riktning mot allt fler komplexa katastrofer när naturkatastrofer sker samtidigt som väpnade konflikter. Detta förvärras av brist på demokrati, fungerande samhällsinstitutioner och politiskt ansvarstagande. Andra globala utmaningar är pandemier och legal och illegal migration. Idag beräknas 70 miljoner människor att vara på flykt från sina hem – mer än någonsin i världshistorien.

Till bilden hör också förändringar på andra plan – de möjligheter som tekniken öppnar upp till exempel vad gäller kunskapsöverföring, kommunikationsmöjligheter och möjligheter till tillgång till finansiella tjänster också på mikronivå.

Vi vet att avsaknad av fred och säkerhet är ett av de största hindren för att minska fattigdomen i världen, men trots över ett halvt sekel av bistånd är det inte entydigt vilka som är biståndets givna framgångsfaktorer. Få stater har lyckats ta sig från biståndstagare till välutvecklat välmående land. Sydkorea och Singapore lyfts ofta fram som skolboksexemplen, och i båda de fallen har handel, ledarskap samt en stark politisk vilja till reform varit viktiga faktorer.

6.4 Inriktningen på biståndspolitiken – ett värderingsdrivet bistånd

Sverige har ett moraliskt ansvar att arbeta för att utrota fattigdom och förtryck, att bistå människor i kriser, katastrofer och konflikter med ett starkt humanitärt engagemang som räddar liv och lindrar nöd. Det målet är långt ifrån uppnått. Sverige ska därför ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd.

Vi utgår ifrån och värnar OECD:s (Organisation for Economic Cooperation and Development) biståndskommitté DAC:s (Development Assistance Committee) definition av bistånd. Denna anger att bistånd (Official Development Assistance, ODA) är flöden från offentlig sektor med det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk utveckling och välbefinnande i fattiga länder och med ett gävoelement om minst 25 procent. Svenskt bistånd ska gå till de länder som klassas som ODA-mottagare enligt OECD/DAC:s kriterier.

Till grund för vårt engagemang för att förbättra biståndspolitiken ligger tron på alla människors rätt till frihet, trygghet och rättvisa och övertygelsen om att utveckling ytterst drivs av människors egen vilja och förmåga. Målet utgår från en mångdimensionell syn på fattigdom där människor ses som aktörer som själva kan påverka sin utveckling. Vi anser att biståndets uppgift är att bidra till att skapa förutsättningar för människor att lyfta sig ur fattigdom och förtryck och ska bidra där andra flöden inte förmår åstadkomma resultat och måste hela tiden anpassas till förändringarna i omvärlden. Svenskt bistånd ska vara tydligt i sina värderingar och modigt i handling och präglas av ett perspektiv bortom biståndet.

Ett effektivt bistånd kan inte bara bygga på god vilja, utan måste leverera verkliga resultat. Vi kräver därför en ansvarsfull hantering av biståndsmedel. Det innebär högt ställda krav på ekonomisk styrning, mätbarhet, rapportering, kamp mot korruption i både biståndsorganisationer och samarbetsländer och en beredskap att agera kraftfullt mot missförhållanden.

Svenskt bistånd ska bidra till att internationellt överenskomna mål för fattigdomsbekämpning uppnås. Utgångspunkten för svenskt bistånd är den fattiga och förtryckta människans behov och förutsättningar, inte staters eller regeringars. Biståndet ska sträva efter att bidra till konkreta resultat för den fattiga och förtryckta människan. Sverige ska vara tidigt och tydligt i stödet till människor som kämpar för frihet samt i dialogen med och i kraven på de samarbetsparter som inte lever upp till demokratiska värderingar och respekterar alla människors åtnjutande av sina mänskliga rättigheter. Fattiga människors egen handlingskraft som självständiga aktörer är avgörande för att nå utveckling. Målet för det svenska biståndet ska därför vara att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Detta är biståndets bidrag till målet för Sveriges politik för global utveckling – en rättvis och hållbar global utveckling.

Vi ska ta fasta på kopplingen mellan säkerhet och utveckling. Avsaknad av fred och säkerhet är ett av de största hindren för att minska fattigdomen i världen. Majoriteten av de allra fattigaste länderna är samtidigt konfliktdrabbade. Sverige bör därför fortsätta att fokusera en stor del av sitt bistånd till konfliktdrabbade länder. I de flesta av dessa länder krävs det både fredsfrämjande insatser och långsiktiga utvecklingsinsatser. Att bekämpa fattigdom genom breda fredsinsatser är effektiv biståndspolitik. Sverige bör också på detta område vara ett föregångsland och verka för att civila och militära resurser används i koordinerade insatser samordnade av FN eller regionala organisationer som Nato, EU och AU.

Om vi med framgång ska kunna bekämpa fattigdomen måste miljöproblem, migration och handels- och säkerhetsfrågor ses som integrerade delar av utvecklingsagendan. Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. Utvecklingsländerna måste få ökat tillträde till den internationella marknaden och makt över sina resurser och inkomster. Det stödjer framväxten av ett livskraftigt näringsliv och lägger grunden för hållbar utveckling och tillväxt.

En framgångsrik politik för global utveckling får därför inte stanna vid att handla om bistånd. Den måste handla om välstånd. För att vinna kampen mot fattigdomen behövs mer frihandel, fler entreprenörer och bättre idéer, mer kunskap och mer internationell samverkan. En friare världshandel har möjliggjort för företag i fattiga länder att i större utsträckning delta i globala värdekedjor, och för enskilda människor att lyfta sig ur fattigdom.

Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartner i biståndet när det gäller resultat, fokus och redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven inte uppfylls. Sverige ska ställa krav på och stödja samarbetsländernas ansträngningar att bekämpa korruption.

Sverige kommer aldrig att kunna göra allt överallt, men vi har ett ansvar att maximera effekten av våra bilaterala utvecklingsinsatser i samordning med andra givare för att åstadkomma en effektiv ansvarsfördelning och verkliga resultat. Sverige ska också bidra till effektiviseringen av EU:s utvecklingssamarbete, ha en tydlig röst i det internationella utvecklingssamarbetet och ta större ansvar inom EU för samordning av EU-biståndet.

EU ska samordna sina projekt för att förstärka och göra insatserna så effektiva som möjligt. Effektiviteten av biståndet är dock i många fall bristfälligt och alltför stor del av EU:s bistånd går direkt till regeringar i form av budgetstöd, vilket i de flesta fall varken önskvärt eller effektivt. Det är viktigt att EU fokuserar mer resurser på bistånd för att bidra till stabilitet och fred i ett område, stödja arbete mot terrorism och främja demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen. Att informera om vart biståndet går och hur det används hjälper skattebetalarna att kontrollera att deras pengar används på rätt sätt. Det ska förhindra att givarna överlappar varandra och motverkar korruption och missbruk av medel. Om det finns misstanke om bedrägeri eller korruption eller att pengarna missbrukas ska EU avbryta finansieringen och kräva tillbaka pengarna eller vidta andra nödvändiga åtgärder.

I en föränderlig värld är det viktigt att ha en politisk idé för biståndets roll. Att använda biståndsmedlen på bästa sätt och värna goda resultat innebär många vägval. Hur ska balansen mellan kortsiktigt humanitärt bistånd och långsiktigt bistånd se ut och vilka länder ska prioriteras vilka sektorer ska prioriteras? Hur värnar vi bäst de värderingar vi står för, hur ska vi samarbeta med länder där korruptionen är utbredd, hur kan vi få mesta möjliga avkastning för våra pengar? Men bistånd handlar inte heller bara om pengar, utan också om kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte.

Man måste då utgå från vad målet och syftet med biståndet är. Om det fortsatt ska vara att lyfta människor ur fattigdom och säkra deras rättigheter måste vi bestämma oss för våra viktigaste vägledande principer i det arbetet. Vi måste utifrån de principerna, våra mål och värderingar besluta vad vi ska göra och inte, hur vi ska fördela biståndet och till vilka.

En annan mycket viktig faktor är att tydligare koppla ihop detta politikområde med andra. Hur kopplas biståndet till utrikes- och säkerhetspolitiken på ett bättre sätt? Det ska vara samma mål och värderingar som styr för det behövs bättre samstämmighet.

Biståndet ska vägledas av målen för svensk utrikespolitik. Liksom flera andra länder som är stora biståndsgivare ska det finnas en koppling mellan biståndspolitik och utrikespolitiska mål och värderingar. Det behövs också en starkare koppling mellan målet för svensk utrikespolitik, biståndspolitik och fördelningen av biståndet samt en större samstämmighet mellan biståndet och vår säkerhetspolitik, internationella insatser och fredsförebyggande arbete. Vi har också den externa internationella biståndsmiljön och de åtaganden Sverige har gjort internationellt att förhålla oss till.

Biståndet ska kunna anpassas efter migrationspolitiska behov, migrationsströmmar och migrationens grundorsaker när migration uppstår på grund av nöd, konflikter och krig. Exempelvis ska biståndsmedel kunna användas i närområdet eller till kostnader för asylmottagning i Sverige. Samtidigt behöver vi ställa större krav på länder som tar emot bistånd att de ska uppfylla sina åtaganden när det gäller återvändande.

Vi måste också se över verktygen för hur politiken ska verkställas på mest effektiva sätt. Idag är det inte en fungerande arbetsfördelning mellan UD och Sida. Sidans uppdrag och myndighetsstatus måste ses över då Sida inte är en tillräckligt effektiv och transparent myndighet. För att svenska biståndsmedel ska användas på bästa sätt måste de myndigheter som ansvarar för en majoritet av dem vara anpassade efter behov och målsättningen med biståndet.

Hela styrningen av biståndet i stort, det vill säga de styrdokument, processer och regelverk som kontrollerar biståndet, måste ses över. Se hur resultat- och effektivitetskraven kan utvecklas och att bredda definitionen av vad som räknas som bistånd. Vi behöver också öka effektiviteten och skärpa prioriteringarna: organisatoriskt/geografiskt/tematiskt. Långsiktigt behöver en revision av hela biståndet genomföras.

Principen *more for more* och *less for less* i det svenska biståndet behöver utvecklas. Ett generöst stöd till en stat bör kunna kopplas till tydliga åtaganden, och om dessa inte uppfylls, att biståndet omprövas.

Biståndets främsta uppgift är att lyfta människor ur fattigdom och förtryck och behovet är fortsatt enormt. Enprocentsmålet gäller för den totala biståndsramen och bör användas till fler insatser och åtgärder än vad som idag är OECD/DAC-fähigt och alltså kunna definieras som bistånd. Sverige ska därför verka för breddade OECD/DAC-regler och att se hur biståndet kan kravställas bättre. Vi ska också underlätta för privata aktörer att verka inom och bidra till biståndet.

6.5 Ett starkare stöd för barn och kvinnor

Svenskt bistånd ska bidra till ett jämställt samhälle. I ett jämställt samhälle har kvinnor och män, liksom flickor och pojkar, lika rättigheter, villkor, möjligheter, inflytande och makt att själva forma sina liv och att påverka samhället. Frånvaron av våld mot kvinnor och flickor är en förutsättning för detta. Ökad jämställdhet är därför ett mål i sig. Utvecklingen i de flesta länder är helt avhängigt hur potentialen hos kvinnor och tas till vara. Att kvinnor förvägras sina grundläggande fri- och rättigheter är ett av de största hindren för utveckling och tillväxt.

Rätten och tillgången till utbildning för flickor och kvinnor är helt avgörande och de måste garanteras detta på samma villkor som pojkar och män. Likaså måste kvinnor och män garanteras samma rättigheter i ekonomiska frågor. I Afrika är till exempel åtta av tio bönder kvinnor men de äger ytterst sällan marken själva. Det innebär att de har mycket små möjligheter att få lån eller utveckla sin verksamhet och på så sätt lyfta sig ur fattigdom.

Mödra- och barnadödligheten omfattades av FN:s tidigare milleniemål och är en tydlig indikator på ett lands utveckling. Målen om kraftigt minskad mödra- och barnadödlighet, var ett mål som inte uppnåddes till 2015. Målet finns kvar bland de nya hållbarhetsmålen och Sverige måste fortsatt vara drivande i det arbetet.

Sverige ska bli världsledande på att skydda och främja kvinnors och barns rättigheter och möjligheter. Jämställdhetsperspektiv och särskilt fokus på kvinnors och flickors rättigheter ska därför prägla utformningen av all utvecklingspolitik.

Det svenska biståndet ska bland annat verka för stärkandet av kvinnors politiska deltagande och inflytande, utbildning, kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel.

Ett effektivt jämställdhetsfrämjande arbete behöver riktas till såväl kvinnor som män i syfte att förändra institutioner och samhällsstrukturer. Könsförtryckande beteenden ska synliggöras, kvinnors och flickors praktiska behov och långsiktiga strategiska intressen ska uppmärksammas och främjas. Män och pojkar behöver ökad kunskap om, och respektera, kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Då krävs också att vi ställer tydliga krav på våra samarbetsländer – kultur, religion och tradition kan aldrig motivera avsteg från principen om jämställdhet, icke-diskriminering och alla människors frihet och lika värde. Vi vill vidareutveckla det internationella samarbetet på detta område och gå från ord till handling. FN:s resolutioner om kvinnors ställning, bland annat 1325 och 1820, ska genomsyra vår politik på detta område.

6.6 Biståndet som verktyg för demokratin

Demokratisk utveckling kräver fungerande och oberoende institutioner och procedurer. Sverige ska främja lösningar som baseras på medborgarnas intressen. Det ska bidra till att stärka enskilda människors inflytande över politiken. Därför krävs demokratiska strukturer som möjliggör ansvarsutkrävande. Sverige ska verka för utvecklingen av starka, legitima och pluralistiska val- och partisystem, till ett tydligare ansvarsutkrävande, bättre representativitet, större öppenhet och insyn. Sverige ska prioritera utvecklingen av en effektiv, öppen och väl fungerande förvaltning på central, regional och lokal nivå. Alla människors rättssäkerhet och tillgång till rättvisa inför lagen är avgörande för en ökad respekt för mänskliga rättigheter och stärkt demokratisk utveckling. Sverige ska därför främja rättsstatens principer och eftersträva sammanhållna reformer inom rättssektorn.

Politisk frihet frigör krafter för social och ekonomisk utveckling. Vi vill därför utöka Sveriges förmåga att genomföra demokratibistånd och ser det som ett viktigt bidrag till att skapa en friare värld. Det handlar om att stödja uppbyggnaden av demokratiska institutioner och stärka rättsstatens funktioner i mottagarländerna. Det partinära samarbetet med fokus på att stödja utvecklingen av demokratisk delaktighet och demokratiska partistrukturer spelar en viktig roll för att utveckla starka flerpartisystem i mottagarländerna. Med detta fokus på biståndet bidrar vi också långsiktigt med att stävja extremism och förebygga terrorism. Vårt bistånd ska ställa krav på respekt för demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi ska stödja de individer som tar stora personliga risker genom att arbeta för dessa värden. Sverige bör därför erbjuda långtgående stöd och skydd för oppositionella, journalister, nätaktivister och andra nyckelpersoner i kampen för en friare värld.

Hans Wallmark (M)

Hans Rothenberg (M)

Magdalena Schröder (M)

Ann-Sofie Alm (M)

Margareta Cederfelt (M)

Pål Jonson (M)

Tobias Billström (M)